

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014 – 2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tereza Šnoblová

Moderátor televizního zpravodajství

Praha 2016

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Hugo Schreiber

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2014 – 2016

DIPLOMA THESIS

Tereza Šnoblová

TV news moderator

Prague 2016

The Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Hugo Schreiber

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 18. 2. 2016

Tereza Šnoblová

Anotace

Diplomová práce se ve své teoretické části zabývá prací moderátora a všemi aspekty, které se do jeho práce promítají. Shrnuje teorii o moderování v televizním zpravodajství. Postupně se práce věnuje teorii informace, televiznímu zpravodajství a metodám jeho tvorby, představení principů veřejnoprávní a komerční televize, osobnosti moderátora televizního zpravodajství a historickým aspektům jeho profese, požadavkům na jeho profesi. Práce se věnuje i nejčastějším chybám, které se v televizním zpravodajství objevují. Obsahem teoretické části práce je i popsání sledovanosti televizního zpravodajství, boje o diváka. V teoretické části práce jsou zahrnuty i vývojové trendy v oblasti televizního zpravodajství a moderace. Praktická část diplomové práce se pak věnuje stanoveným hypotézám a jejich ověření. Současně odpovídá na základě hloubkových rozhovorů a vnitřní studie na otázky: Liší se náplň práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Liší se harmonogram práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Liší se podmínky pro činnost moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Liší se technické vybavení televizního studia zpráv ve veřejnoprávní a komerční televizi?

Klíčové pojmy

Moderátor, televizní zpravodajství, práce s informací ve zpravodajství, zpravodajství ve veřejnoprávní televizi, zpravodajství v komerční televizi, moderátorský styl, zpráva, reportáž, televizní studio zpravodajství, zpravodajství České televize, zpravodajství televize Nova, divák.

Annotation

This thesis in its theoretical part covers work of a presenter and all aspects that are reflected in his work. It summarizes a theory of presentation on television news. The text focuses on the theory of information, television news and methods of its making, principles of public and commercial television, personality of television news presenter and historical aspects of his profession and demands on his profession. The thesis is also focusing on the most common errors that appear on television news. The theoretical part includes a description of viewer ratings of television news, the struggle for a viewer. The theoretical part also includes trends in television news and presentation. The practical part is focusing on verification of hypotheses. At the same time it addresses on the basis of in depth interviews and internal study following questions: Is there a difference between the job of a news presenter in the public and commercial television? Do schedules of news presenter in the public and commercial channels differ? Do conditions for the work of presenters in the public and commercial channels differ? Is the technical equipment different on public and commercial channel?

Key words

Presenter, television news, work with information in the news coverage, news on public television, news on commercial television, presenter style, news, reportage, television studio of the news, news of Czech television, news of Nova TV, viewer.

Obsah

Obsah	6
ÚVOD.....	8
1 Informace jako základní kámen televizního zpravodajství.....	11
2 Žurnalistické žánry televizního zpravodajství.....	18
3 Osobnost moderátora televizního zpravodajství a historické aspekty jeho profese.....	25
3.1 Stručná historie moderátora televizního zpravodajství v ČR.....	25
3.2 Osobnost moderátora televizního zpravodajství veřejnoprávní a komerční televize..	27
4 Požadavky na profesi moderátora	29
4.1 Mluvený projev	29
4.2 Ovládání těla	32
4.3 Technické dovednosti.....	34
4.4 Tvorba image	34
5 Organizace a činnost redakce televizního zpravodajství	35
6 Programová skladba zpravodajství na veřejnoprávních a komerčních televizních stanicích	39
7 Chyby moderátorů v televizním zpravodajství	41
7.1 Chyby v mluveném projevu	41
7.2 Chyby v koordinaci těla	42
7.3 Technické chyby	43
7.4 Etické chování.....	43
8 Sledovanost televizního zpravodajství.....	45
9 Zápas o diváka	47
10 Vývojové trendy.....	49
10.1 Fragmentace	49
10.2 Moderátor internetového zpravodajství	50

11	Vymezení výzkumného cíle.....	55
11.1	Výzkumné hypotézy.....	55
11.2	Výzkumná metodika	56
11.3	Výzkumný vzorek.....	56
11.4	Harmonogram výzkumu.....	57
11.5	Výsledky výzkumu.....	57
11.6	Interpretace výsledků a diskuze	59
11.7	Závěry výzkumu	69
	ZÁVĚR	73
	Seznam použitých zdrojů	76
	Seznam příloh.....	78
	Přílohy.....	I
	Příloha A – Cvičení mluveného projevu moderátora.....	I
	Příloha B – Rozhovor s ředitelem zpravodajství ČT Zdeňkem Šámalem.....	III
	Příloha C- Rozhovor s ředitelem zpravodajství TV Nova Martinem Švehlákem	X
	Příloha D- Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace ČT s názvem Události Marcelou Augustovou.....	XIV
	Příloha E - Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace TV Nova s názvem Televizní noviny Kristinou Kloubkovou.....	XVII
	Příloha F – Rozhovor s vedoucím vydání Událostí Danielem Pavlíkem.....	XX
	Příloha G – Rozhovor s vedoucím vydání Televizních novin Petrem Semeckým.....	XXIV

ÚVOD

Předmětem předkládané diplomové práce je popsat, analyzovat a zhodnotit činnost moderátora v rámci veřejnoprávních a komerčních televizních stanic. A to konkrétně činnost moderátora zpravodajství uvedených typů médií v České republice. Pokud následná komparace odhalí rozdíly, je cílem práce je ověřit a uvést, z čeho vycházejí.

Cílem práce je klást otázky typu: Je náplň práce moderátora televizního zpravodajství ve veřejnoprávní televizi odlišná od náplně práce moderátora v komerční televizi? Proč? Jaký je harmonogram práce moderátora televizního zpravodajství ve veřejnoprávní televizi a jaký je harmonogram práce moderátora v komerční televizi? Jaké jsou podmínky pro činnost moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní televizi a jaké jsou podmínky v komerční televizi? Projevují se rozdíly v těchto dvou typech médií i v technickém vybavení televizních studií zpravodajství? A především na tyto otázky získat uspokojivé odpovědi.

Prostředkem k nalezení a zformulování správných odpovědí na tyto otázky bude osobní výzkum autorky diplomové práce, který je postaven především na zúčastněném pozorování nebo zjišťování informací kvalitativního výzkumu – přímého rozhovoru.

Teoretická část této diplomové práce skrze odborné texty shrnuje teorii o moderování v televizním zpravodajství.

Předkládaná diplomová práce je obsahově rozdělena na celkem jedenáct kapitol. Prvních deset kapitol je uvedeno v teoretické části práce a věnují se teorii informace, televiznímu zpravodajství a metodám jeho tvorby, představení principů veřejnoprávní a komerční televize, osobnosti moderátora televizního zpravodajství a historickým aspektům jeho profese, požadavkům na jeho profesi. Práce se věnuje i nejčastějším chybám, které se v televizním zpravodajství objevují, a to jak po stránce technické, tak kompoziční, obsahové i personální. Obsahem teoretické části práce je i popsání sledovanosti televizního zpravodajství, boje o diváka ve formě výběru zpráv, bulvarizaci, a také v tvorbě zábavy. Poslední kapitola uvedená v teoretické části předkládané diplomové práce se věnuje nejnovějším vývojovým trendům v oblasti televizního zpravodajství a moderace. Kapitoly 2 Žurnalistické žánry televizního

zpravodajství a 5 Organizace a činnost redakce televizního zpravodajství jsou kapitolami z bakalářské práce autorky na téma Porovnání práce s informací ve zpravodajství veřejnoprávní a komerční TV, kapitoly jsou citovány v doslovném znění a doplněny o několik nových informací. Zařazeny do diplomové práce byly proto, že se autorka domnívá, že práci dodají ucelený pohled na práci moderátora televizního zpravodajství, a je proto podstatné je zmínit. Následující tři kapitoly v praktické části diplomové práce jsou potom věnovány praktickému ověřování kladených otázek a výzkumných hypotéz. Praktická část se zabývá především ověřením výzkumných hypotéz typu: Liší se náplň práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Je rozdílný harmonogram práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Jaké jsou podmínky pro činnost moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi? Je shodné technické vybavení televizního studia zpráv ve veřejnoprávní a komerční televizi?

V závěru práce jsou pak hypotézy a cíle práce podrobněji rozebrány a zhodnoceny.

Pouze pro lepší přehlednost jsou v práci zařazeny navíc i dvě stránky oddělující teoretickou část práce a praktickou část práce.

Předkládaná diplomová práce vychází ze studia odborné literatury, a to především českých autorů a odborníků v oboru televizního zpravodajství a médií. Například jde o díla doc. PhDr. Barbory Osvaldové, PhDr. Martina Lokšíka a dalších. V práci nejsou ale opomenuti ani autoři zahraniční a jejich díla v českém překladu, například Lutz Hagen a jeho odborný text Informační kvalita a její měření uvedený v knize Analýza obsahu mediálních sdělení. Veškeré odborné texty a knihy, ze kterých bylo řádně citováno a ze kterých diplomová práce vychází, jsou uvedeny v Seznamu použitých zdrojů, který je zařazen na konci diplomové práce.

Diplomovou práci pak na samotný závěr doplňují přílohy a jejich seznam. Na patřičné přílohy je v textu vždy uveden jasný odkaz.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Informace jako základní kámen televizního zpravodajství

Pojem informace vychází z latinského slova *informatio* = představa, případně také ze slova *informare*, které se dá přeložit jako utváření představy nebo formování pojmu. Definice tohoto slova je však velmi různorodá. Velmi zjednodušeně a obecně lze říct, že informace je „zpráva, sdělení.“¹ V žurnalistice jde o „synonymum pro stručné, nekomentované zprávy uvádějící základní fakta o událostech.“² Předpokládá se, že půjde o zprávu aktuální a závažnou pro společnost. Jde tak o zvláštní formu sociální informace. Český tiskový zákon č. 46/2000 zase význam tohoto pojmu vysvětluje jako „zprávy, údaje, fakta a názory uveřejňované v periodickém tisku a v ostatních hromadných informačních prostředcích ve všech formách publicistiky“.³

Informace je základním kamenem televizního zpravodajství, přinášet informace, zpracovávat je - informovat. To je jedna ze základních funkcí médií - televizního zpravodajství. Podle Musila a jeho díla Sociální a mediální komunikace můžeme dnes v médiích také rozlišovat funkci zábavní a také komerční. I tyto funkce se významně projevují v televizním zpravodajství v České republice.

Šířené informace by měly být v první řadě kvalitní. „Proto musí mediované zpravodajství především plnit taková kvalitativní kritéria, jaká od každého sdělení očekává racionální příjemce informací“⁴. Podle autora Lutze Hageny a jeho učebního textu Informační kvalita a její měření, uvedeného v knize *Analýza obsahu mediálních sdělení* (2011), patří mezi tato kritéria, ukazatele kvality: relevance, pravdivost a srozumitelnost. V televizním zpravodajství je tak potřeba dbát na to, aby prezentované, vysílané zprávy byly aktuální, důležité, zajímavé, vždy dostatečně ověřené a jasné. Co je pro televizní zpravodajství zvláště důležité, je rychlost,

¹ KOLEKTIV AUTORŮ: *Slovník cizích slov. Slova známá a neznámá*. 2. vyd. Praha 1995. s. 104.

² OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. s. 91.

³ OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. s. 91.

⁴ SCHULZ, W., REIFOVÁ, I. a kol.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 2. vyd. Praha 2011. s. 52.

s jakou dokáže zpravodajství informaci předat. Posuzování základních kritérií kvalitní informace může být ale individuální. A to jak z pohledu příjemce, tedy diváka, tak z pohledu šířitele, tedy média a novináře. Novináři by tak především při práci s informací, a to jak při jejím příjmu, tak při jejím zpracovávání a šíření, měli dbát na objektivitu. Ta se dá definovat jako: „*věcnost, předmětnost; nestrannost*“.⁵ V televizním zpravodajství je pak hlavním významem objektivitu oprostít informaci od jakéhokoliv názoru či postoje novináře. Případně jakýchkoliv jiných zájmů a postojů například vedení dané televize, na které se zpravodajství vysílá. Podle výše zmíněného Hageny patří mezi nejdůležitější kritéria objektivní informace: správnost, transparentnost (správné uvádění zdrojů informace a jejich spolehlivost), neutralita, vyváženost a různorodost (pestrá škála uveřejňovaných témat). Relevantní informace je ta informace, která je užitečná a zaslouží si všeobecnou pozornost ve společenském kontextu. Relevantní informace mohou být podle Hageny dvojího druhu. Vnější, tedy externí relevance, určuje, jak velký vliv má informace na společnost. Slouží k hodnocení výběru zprávy, informace. Vnitřní, tedy interní relevancí, je myšlena důležitost jednotlivých faktů v souvislostech dané informace.

Kromě objektivitu by informace zveřejňovaná v televizním zpravodajství měla podle některých světových vědců, na které upozorňuje Barbora Osvaldová ve své knize *Zpravodajství v médiích*, mít ještě další vlastnosti. Zpracovávaná informace by měla zapadat do kontextu organizace a kultury dané společnosti, měla by být aktuální, probíhat v krátkém časovém úseku, měla by být intenzivní, neočekávaná, neobyčejná. Může jít také ale o informaci, která se nově rozšířila o novou skutečnost, takže se daná informace může prezentovat v nových souvislostech.

Informace se do televizního zpravodajství může dostat podle Osvaldové dvojím způsobem. Buď z *primárních*, anebo *sekundárních* zdrojů, které ke své práci využívají novináři, reportéři. Za primární zdroje jsou považovány například rozhovory se svědky určité události, analýzy, výzkumy, vlastní pozorování a podobně. Jde o zdroje informací, které jsou pro tvorbu novodobého televizního zpravodajství přínosnější než sekundární zdroje informací. Sekundárními zdroji informací jsou takové informace,

⁵ KOLEKTIV AUTORŮ: *Slovník cizích slov. Slova známá a neznámá*. 2. vyd. Praha 1995. s. 167.

kteře už byly zpracovány. Tedy ne událost samotná, ale její další kontext. Může jít například už o reportáž, tiskový článek, nejčastěji tiskovou zprávu. Velmi často se stává, že se v televizním zpravodajství objeví zpracovaná informace, kterou už před tím uveřejnil nějaký internetový zpravodajský portál, u nás například idnes.cz, novinky.cz. Není ale neobvyklé, že televizní zpravodajství rozvádí zprávu uvedenou v tištěném periodiku. Cílem takové reportáže pak není o takové informaci informovat jako o novince, ale prezentovat informaci v nových souvislostech, přinést nová zjištění, nový kontext, v televizním slangu se pro tuto činnost používá výraz „*posunout informaci dál*“. Právě internet je pro novodobé televizní zpravodajství zásadním zdrojem informací. Souvisí s ním ale velké riziko nedůvěryhodnosti.

Klíčové pro výběr informace, která se má následně objevit v televizním zpravodajství, je podle textu odborníků Westerstahla a Johannsona, na které odkazuje Tomáš Trampota v knize *Zpravodajství* (2006), pět kritérií. Mezi tato kritéria řadí důležitost, blízkost (geografická, obchodní, kulturní), dramatičnost, dále přístup a ideologie.

Co je pro informaci, která se objevuje v televizním zpravodajství, dále zásadní, je její prvotní uchopení reportérem a jeho práce s informací. Podle toho, co uvádí Tomáš Trampota ve své knize *Zpravodajství*, vybírají informace reportéři víceméně spontánně. Navíc nevybírají pouze informaci jako takovou, ale rozhodují i o tom, co všechno k dané informaci zazní a co ne. Často se v televizním zpravodajství může stát, že je informace pouze částečná a její další „části“ jsou rozvedeny jinak a jinde. Například zpravodajství televize Nova využívá k podrobnostem a detailům informace zpravodajský portál tn.cz. Česká televize se některým informacím podrobněji věnuje na svém sesterském kanálu ČT24 nebo v publicistických pořadech. Trampota uvádí jako kritéria výběru informace reportérem několik požadavků. Jde o požadavek normativní (objektivita a vyváženost), estetický – tím je fakt, že informace musí být novinářsky atraktivní, vhodná. Jde o jednoduché informace, které nemají složitou dějovou linku. Ve zpravodajství na takové informace, příběhy, totiž není většinou čas. Takováto témata se poté přesouvají do publicistických pořadů, kde je jim věnován patřičný prostor. Na České televizi se takovým typem témat zabývá pořad Reportéři ČT, v komerčních médiích se takovým informacím věnoval například pořad Na vlastní oči,

vysílaný na televizi Nova. Jako další kritérium Trampota uvádí soulad s představami publika, kolegů, vydavatelem, vysílatelem.

V souvislosti s výběrem informací, které se ve zpravodajství objeví a které ne s odkazem na rozhodování a vliv samotných reportérů a dalších členů redakce televizního zpravodajství, zavedl sociolog David M. White pojem *gatekeeping* a *gatekeeper*. Tato teorie stojí na myšlence hlídání brány a vrátného, který má vliv na to, které informace onou pomyslnou bránou projdou a které nikoliv. Podle Whitovy studie gatekeeper nejčastěji nechá projít takzvané *lidsky jímavé příběhy* (*human interest stories*) a informace související s politickými tématy. Gatekeeping nezahrnuje pouze jednu úroveň selekce informací do televizního zpravodajství, je důležité ho chápat jako řetězec. Gatekeeper není jeden, o vlivu rozhoduje celá řada gatekeeperů například podílejících se na organizaci daného televizního zpravodajství, které určitou informaci prezentuje. Například v redakci zpravodajství televize Nova tvoří mechanismus gatekeepingu následující články: reportér, šéf reportér, editor, vedoucí vydání, poradce ředitele zpravodajství, ředitel zpravodajství. Ti všichni zasahují do podoby informace prezentované v dané zpravodajské relaci.

Kromě práce s informací mohou o samotném uveřejnění informace rozhodnout i další faktory. I když informace splňuje výše popsaná kritéria, nemusí být do zpravodajství zařazena tak, jak by mohla, třeba kvůli technické či reportérské kapacitě. Zjednodušeně řečeno se může stát, že nebude mít redakce dostatečný počet reportérů, kteří by mohli pokrýt a zpracovat všechny informace, i když splňují podstatná kritéria pro své zveřejnění. V televizním zpravodajství může dojít i k opačné situaci. Z míst, a může se jednat nejen o kraje v dané zemi, ale i o například zahraniční země, regiony, kde má příslušná redakce televizního zpravodajství umístěného reportéra, mohou do televizního zpravodajství prosakovat i takové informace, které nesplňují veškerá podstatná a výše uvedená kritéria pro dostatečnou váhu informace. V takovém případě jde pouze o zájem daného média, televizního zpravodajství ukázat, že v dané oblasti má rozšířenou síť reportérů a pokrývá události i z této oblasti.

Selekce informací pro televizní zpravodajství je dále závislá na typu televizního zpravodajství, ve kterém je daná informace prezentována. Pro veřejnoprávní médium, jakým je u nás Česká televize a její zpravodajství, jsou důležité zcela jiné priority

než u informací, které upřednostňuje komerční forma zpravodajství u nás například televize Nova nebo televize Prima. Obecná kritéria, která jsou uvedena výše, jsou nicméně platná pro oba typy médií. V čem se ale liší?

„*Politika je pro nás stěžejní. Koneckonců, v nových Událostech dostala politika dvojnásobný prostor.*“⁶ Takovéto vyjádření podal v roce 2013 vedoucí redakce Událostí Lukáš Dolanský a jasně tak vymezil základní typ informací, který je stěžejní pro veřejnoprávní médium. Kromě politiky se ve veřejnoprávních médiích objevují dále také stěžejní informace z regionů a ze zahraničí, podstatné ekonomické události, informace z oboru vědy a také z kultury. Podle Trampoty se naopak v bulvárních médiích objevují zase daleko více informace spíše negativního charakteru, informace, které se pojí s celebritami a personifikované informace. Právě personifikované informace, tedy informace, které se například týkají nějakého společenského problému a které jsou ilustrovány na jednom konkrétním příběhu, částečně už pronikají také do veřejnoprávního zpravodajství. Že se vymezené rozdíly v oblasti selekce informací v televizním zpravodajství neustále vyvíjejí, sám Trampota i přiznává. „*Mediální krajina je dynamický systém a spolu s ní se proměňuje i pojetí zpravodajských hodnot.*“⁷ Podrobněji i o obecných rozdílech mezi zpravodajstvím veřejnoprávním a komerčním zpravodajstvím pojednává kapitola 6 Programová skladba zpravodajství na veřejnoprávních a komerčních televizních stanicích.

V televizním zpravodajství se dá také vyzorovat obsahové zaměření na určitý tematický okruh informací. Podle obecné typologie Johna Hartleyho z roku 1982, na kterého zmíněný Trampota odkazuje, můžeme do tematických okruhů informací atraktivních pro uveřejnění ve zpravodajské relaci zařadit informace týkající se v první řadě politiky. Jde o sdělení, ve kterých nejčastěji figuruje vláda, parlament, prezident. Dále jde o ekonomické události, zahraniční události, domácí události, příležitostné události (negativní události, nejčastěji neštěstí), sport.

⁶ ČESKÁ TELEVIZE: *Události věnují nejvíc prostoru politice – a diváci na to slyší* [online] 2013. [cit. 2016-01-10]. Dostupné na WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1628658-udalosti-venuji-nejvic-prostoru-politice-a-divaci-na-slysi>>

⁷ TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha 2006. s. 29.

Kromě tematického okruhu informací lze informace vhodné pro televizní zpravodajství posuzovat také podle časového průběhu. Nejznámější je členění v tomto odvětví podle americké medioložky Gay Tuchmanové. Zprávy dělí v první řadě na horké novinky (hard news) a doplňující informace (soft news). „*Hard news jsou události, které je z nějakého důvodu nutné aktuálně a okamžitě zpracovat a zařadit do zpráv. Zjednodušeně řečeno hard news se zabývají důležitými záležitostmi, zatímco soft news záležitostmi zajímavými.*“⁸ Při podrobnějším přerozdělování se rozlišují bezprostřední zprávy (spot news). Jde o informace, které nemají vývoj. Odehrají se pouze jednou. Dále vyvíjející se zprávy (developing news). Tento druh nebo typ informací je pravým opakem bezprostřední zprávy. Tyto informace mají vývoj. Objevují se stále nové skutečnosti a v televizním zpravodajství se mohou objevovat opakovaně, vždy ale v rozšířené podobě. Podobné jim jsou pak průběžné zprávy (continuing news). Tyto informace jsou zpravidla informace týkající se jednoho tématu, které se inovují v delším časovém rozhraní. Příkladem může být třeba sledování vývoje určitého soudního procesu. V České republice může jít v posledním roce například o táhlý případ prozatím nepravomocně odsouzeného exhejtmana Davida Ratha. Informace posuzované podle časového průběhu se v jednotlivých kategoriích mohou vzájemně prolínat a jejich vymezení nemusí být vždy zcela jednoznačné.

Dalším hlediskem, podle kterého lze informace v televizním zpravodajství rozlišovat, je teorii záměrnosti, se kterou přišla dvojice odborníků Molotch a Lesterová. Jejich teorie je postavená na dvou základních otázkách: „*Je událost výsledkem záměrného jednání lidí? Je ten, kdo usiluje o zveřejnění události, zároveň jejím hlavním aktérem?*“⁹ Podle nich je možné informace ve zpravodajství dělit na rutinní události. Do této kategorie řadí například tiskové konference. Jde o nejčastější typ informací, který se ve zpravodajství objevuje. Podle Molotche a Lesterové jsou rutinní události výsledkem záměrného jednání, prosazovaného aktérem události. Dále rozlišují informace o nehodách. Jde o události, které nejsou způsobeny záměrným jednáním, a prosazovány jsou informátorem. Stejně tak jsou informátorem prosazovány informace

⁸ TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha 2006. s. 31.

⁹ Tamtéž, s. 33.

o skandálech. Ty jsou ale stejně jako rutinní události výsledkem záměrného jednání. Jako čtvrté kritérium definují informace o nahodilých událostech. Zařazené jsou podle této teorie záměrnosti do událostí nezpůsobených záměrným jednáním, prosazovány jsou aktérem události.

Informace v televizním zpravodajství může mít i svou zcela specifickou podobu ve formě pseudoudálosti. Jde o informace, které vznikají pouze proto, aby o nich bylo informováno. Paradoxně tak tato informace zcela popírá některé ze základních znaků a vlastností potřebných pro výskyt informace v televizním zpravodajství. Tyto informace jsou účelové, rozhodně ne spontánní, jsou vytvářeny pro co nejrychlejší prezentaci v médiích a v neposlední řadě u pseudoudálosti převažuje nad samotnou událostí to, jestli je reálná a co je jejím námětem. Právě tyto *deformované informace* se v posledních letech těší velké oblibě v televizním zpravodajství. Důvodem je snadná dostupnost takovýchto informací, ale také stále se zvyšující tlak na rychlé a co nejméně nákladné zpravodajství.

Informace prezentované v médiích na konzumenty, diváky mohou působit krátkodobě nebo dlouhodobě. Dlouhodobý účinek definuje takzvaný *agenda setting*, česky nastolování témat. Tato teorie v podstatě říká, že média definují, co konzument zpráv bude považovat za důležité a co naopak za důležité považovat nebude, nástrojem k tomu je právě výběr témat, kterým se zpravodajství bude věnovat. Ta témata, kterým média věnují pozornost častěji, jsou považována za témata důležitá a vážná pro společnost. Podle původu můžeme rozlišovat několik druhů agendy. Podle odborníků Daringa a Rogerse, na které odkazuje Tomáš Trampota je agenda dělena na veřejnou, mediální a politickou. Veřejná agenda zahrnuje témata týkající se široké veřejnosti. V mediální agendě, jde o témata, kterým se věnují média, která vyvíjejí snahu najít na stejné téma několik zpravodajských událostí. Politická agenda je zaměřená na politický obsah v médiích, například na to, jak média informují o návrzích zákonů a podobně.

2 Žurnalistické žánry televizního zpravodajství

Zpravodajstvím je označována základní činnost novináře a zároveň jde o pojem, který určuje výsledek této činnosti. „Zpravodajství stojí na informacích a faktech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, vybírá, interpretuje a předává prostřednictvím médií recipientům.“¹⁰

Televizní zpravodajství je specifickým druhem zpravodajství. Jde o kombinaci žurnalistické tvorby s audiovizuálními prostředky, která vytváří nepřetržitý a pravidelný tok informací doprovázený pohyblivým obrazem a mluveným slovem. Obě tyto kombinované části se neustále vyvíjejí.

Počátky žurnalistické tvorby vycházejí z žurnalistické tvorby rozhlasu a potažmo i tisku. Stejně jako tam i v televizním zpravodajství rozlišujeme dvě základní roviny, zpravodajskou a publicistickou. Obě jsou rozdílné v obsahu, způsobu zpracování informace a žánrových znacích. Ve zpravodajství by mělo jít pouze o informace, holá fakta, zprávy. V publicistice jde o komentáře. Rozdílné je i autorství. Zatímco ve zpravodajství je autor potlačen, v publicistice vyzdvihnout. Zpravodajství témata nastoluje, publicistika je prohlubuje.

Základním žurnalistickým žánrem televizního zpravodajství je zpráva.

Podle Pavla Vernerera a jeho díla *Zpravodajství a publicistika* (2010) lze zprávy dělit na významové, chronologické, retrospektivní, příčinné. Rozhovory mohou být zpravodajské, publicistické, komentující, analytické, provokující.

Zpráva v televizním zpravodajství je žurnalisticky zpracovaná aktuální informace o něčem, co se děje, událo nebo co se (ne)stane. Fakta či děje přitom jen zaznamenává. Podoba zprávy má globálně uznávanou formu, na jejímž základě se dá obecně říci, že zpráva by měla obsahovat odpovědi. Angloamerická žurnalistika uznává model tzv. pěti w: what, who, when, where, why, tedy pěti otázek,

¹⁰ OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. s. 240.

na které by zpráva měla obsahovat odpověď. V české žurnalistice pak tyto otázky znějí: kdo, co, kde, kdy – u delších zpráv potom ještě jak a proč. Kromě odpovědí na základní otázky by zpráva měla dodržovat jednotu místa, času a děje.

Televizní zpráva, chápaná jako zpravodajský příspěvek, který je součástí zpravodajské relace, by měla být stručná, věcná, jasná a přesná. Její délka je ve zpravodajských relacích průměrně okolo 1 minuty a 30 vteřin. Během tohoto krátkého časového úseku musí podat divákovi potřebné informace, je proto velmi důležité, aby byla koncipována tak, aby ji divák jasně a jednoznačně pochopil. Text zpravodajského příspěvku by nikdy neměl být delší než samotný příspěvek. Redaktor by také neměl porušovat jedno ze základních pravidel při vytváření zpravodajského příspěvku, a to že nelze psát text bez předchozího zhlédnutí používaného natočeného materiálu. Cílem je totiž vybrat do zpravodajského příspěvku ty nejzajímavější a nejdůležitější obrazové momenty.

Televizní zpráva je tvořena audiovizuálním jazykem, který je složen z verbálního i neverbálního sdělení. Má tak dvě části: obrazovou a zvukovou.

Obrazová část obsahuje záběry, fotografie, infografiku s 2D či 3D efekty, popřípadě animace či virtuální prostředí a nejnověji také internetové formy videa (například youtube). Aby bylo dosaženo komfortního vnímání obrazu divákem, televizní zpráva by měla dodržovat několik zásad. Jednou z nich je, „že to, co vidím, měl bych také slyšet, ale to, co slyším, nemusím vidět“. Televizní zpráva by měla být také složena z co nejpestřejší škály jednotlivých obrazů (obrazy natočené z několika úhlů, v různých velikostech a podobně), aby divák získal co nejpřesnější vjem zaznamenané události. I jejich vzájemná skladba by neměla být náhodná, ale naopak promyšlená, aby obrazy byly provázány. Využívají se různé stříhové triky, například bílé bliknutí (fleše).

Zvuková část je složena z mluveného komentáře – asynchronů, výpovědí – synchronů (specifickými synchrony jsou ankety, tedy forma rozhovoru, pomocí níž se zjišťuje názor více náhodně vybraných lidí), stand-upů (sdělení redaktora na kameru), reálných zvuků, ruchů a popřípadě z hudby. Všechny tyto části by měly být vzájemně propojeny a navazovat na sebe.

Asynchron, tedy odstavec redaktorem namluveného slova, by měl korespondovat s obrazem, tedy se záběry. Měl by být napsaný jasně, srozumitelně, zapamatovatelně a měl by se skládat z krátkých vět. Jeho funkcí je vysvětlit divákovi, co znamenají záběry. Speciálním typem asynchronu je *background*. Jde o připomenutí souvislostí, které třeba probíhaly na pozadí zprávy, nebo připomenutí jejího vzniku – v případě, že se k určité zprávě po čase vracíme.

Stand-up. „*V praxi se vyskytuje stand-up ve třech základních podobách – jako úvodní, jímž redaktor otevírá svůj příspěvek, středový spojovací, kdy redaktor jednou i vícekrát vstupuje do obrazu s doplňujícími slovními informacemi, a závěrečný obsahující shrnutí pro diváka nejdůležitějších momentů události.*”¹¹ Závěrečný stand-up současně obsahuje i odhlášku – tedy jméno redaktora a televizní stanici a popřípadě i domicil. Původně byl stand-up svědectvím redaktora z místa události.

Hudba hraje ve zpravodajských pořadech velkou roli. Využívá se ve znělkách, upoutávkách, předělech a podobně. Její funkcí je především vzbudit u diváka pozornost. Pokud pod obraz dodatečně vkládáme zvukovou stopu, jde o dodatečné ozvučení – postsynchron.

Každá televizní zpráva má podle Martina Lokšíka zavedené kompoziční postupy. Jsou tvořeny i postupy převzatými z tiskové a agenturní žurnalistiky. Prvním kompozičním postupem je logická, významová struktura – zpráva má dvě části, studio a pak samotný příspěvek. Ve studiu je řečeno to nejpodstatnější, příspěvek pak tvoří doplněk. Další je dynamická akcentující struktura – její úvod se skládá z nejzajímavějšího, nejpůsobivějšího okamžiku události. Kruhová (příčinná) kompozice – studio je pouze úvod, příspěvek pak událost jasně shrne a představí, zpráva má vlastní jádro a vyvrcholení. Další strukturou televizní zprávy je chronologická kompozice – nemá univerzální podobu, využívala se v počátcích televizního zpravodajství, nejčastěji ji najdeme ve sportovním zpravodajství.

Jedním z prvků televizní zprávy je titulek, nebo také *headline* (z anglického pojmu titulek, titulková-záhlavní řádka). Jde o stručnou dynamickou upoutávku,

¹¹ OSVALDOVÁ, B. a kolektiv autorů: *Zpravodajství v médiích*. 2. vyd. Praha 2011. s. 78.

složenou z několika zpráv, vysílanou na začátku zpravodajské relace, která má u diváka vyvolat okamžitou pozornost. Headline se skládá z obrazové části, kterou tvoří záběry s nejzajímavějšími momenty události, a textové části, která několika slovy vystihuje danou událost. Jednotlivé zprávy, ze kterých se headline skládá, jsou odděleny grafikou, headline je také podkreslen dynamickou hudbou.

Rozlišujeme několik druhů televizních zpráv. Nejjednodušším typem televizní zprávy je *zpráva čtená*. Jedná se o velmi krátkou zprávu, sdělenou pouze moderátorem ze studia bez obrazové složky. Většinou jde o mimořádné události. Objevuje se minimálně. Dalším typem je *obrazová zpráva*. Jde o stručné a výstižné sdělení, tvořené textovou a obrazovou částí, zpravidla o délce 30 vteřin. V televizním zpravodajství se objevuje i jako čtená zpráva se zvukovým doplněním – synchronem, ruchy z místa události a podobně. Složením několika obrazových zpráv za sebou, oddělených nějakým efektem a doplněných o textovou část, vzniká *kraťas*. Používá se pro zpestření a doplnění zpravodajské relace o informace z domácího nebo zahraničního dění. Dalším typem zprávy je *kombinovaná zpráva*, která se skládá z obrazové zprávy a synchronu, popřípadě synchronů a asynchronů. Nejdůležitějším a nejčastějším druhem televizní zprávy je *zpravodajská reportáž*. Slovo reportáž pochází z francouzského výrazu „reportare“, tedy přinášet, ve smyslu přinášet informaci. Reportáž je složena z několika částí, které na sebe vzájemně navazují. Je tvořena *asynchrony*, *synchrony* a *stand-upem*. Je dynamická, faktická, obohacená o svědectví přímo z místa (často emotivní), shrnuje obrazově, zvukově, textově to nejdůležitější a nejpodstatnější. Její kompozice je vystavěná na expozici – silném úvodu, který diváka vtáhne do děje (nejzajímavější moment, emotivní výpověď a podobně), následují nejpodstatnější informace o události (zpravidla 3–4 body, může jimi být vysvětlení pozadí události, její vznik, kontext) a vyústí do shrnujícího závěru, ve kterém se poukazuje na možné následky. Uvedena je studiem. Mezi další druhy televizních zpráv patří *zpravodajský rozhovor* a *odlehčené téma*. V posledních letech se čím dál častěji využívá interpretace zprávy, události prostřednictvím živých vstupů redaktorů. Divákovi jsou tak aktuální události maximálně přiblíženy.

Zprávy pak také můžeme dělit podle Jeremyho Orlebara na *vážné zprávy*. To jsou ty, které se zabývají bezprostředními, aktuálními, tedy dnešními, dramatickými

a seriózními událostmi založenými na skutečnostech. Vážná zpráva má pravidelnou skladbu. Začíná nejpodstatnějšími, tedy těmi nejdůležitějšími skutečnostmi, které pak rozšíří o nejzajímavější detail, pozadím události a jistou interpretaci ve smyslu – co se událo, kdy a kde, koho událost zasáhla, proč se vůbec stala a jaké mohou být následky. Podle Orlebara existují vedle vážných zpráv *lehké zprávy*. Ty se zabývají méně důležitými anebo časově nevázanými událostmi. Následují *zprávy „právě teď“*. Zprávy právě teď informují o aktuálním dění, které právě probíhá, nebo se právě stalo. *Rozvíjející zprávy* popisují vývoj nedávných událostí. A dalším druhem jsou *pokračující zprávy*. Ty rozšiřují zpravodajské příběhy, které je potřeba aktualizovat.

Zpráva je součástí – stavební jednotkou – jednotlivých zpravodajských pořadů (relací), ve kterých se druhy televizní zprávy různě kombinují a skládají co nejzajímavěji, aby pak utvořily dokonalou mozaiku daného zpravodajského pořadu. Trendem se tak stává, že se ve snaze o vytvoření co nejzajímavější relace vytvářejí i zcela nové nebo zmutované druhy televizní zprávy.

Zpravodajské pořady jsou součástí televizní zpravodajské produkce. Tu můžeme rozlišovat z hlediska územního na regionální, celostátní (celoplošnou) a lokální. Z hlediska tematického zaměření na domácí, zahraniční, sportovní, kulturní, ekonomickou, politickou, meteorologickou.

Pro televizní vysílání u nás jsou typické dvě formy televizní zpravodajské produkce, a to krátké zpravodajské pořady a hlavní zpravodajské pořady.

„Krátké zpravodajské pořady mají svou charakteristickou úvodní a závěrečnou znělku, obsahují maximálně 5 – 6 stručných zpravodajských příspěvků, obvykle propojených doprovodným slovem moderátora, a jejich délka se pohybuje v průměru kolem 3–5 minut. Mají jinou strukturu v pracovní dny a o víkendech (ČT), někdy jsou koncipovány jako flešové upoutávky na hlavní zpravodajské relace (Nova a Prima). Některé televizní stanice vysílají zpravodajské přehledy složené pouze z několika úderných jednovětvých šotových informací titulkového charakteru.

Hlavní zpravodajské relace zařazované zpravidla na začátku večerního programového bloku přinášejí souhrnný obrazový přehled o domácích a zahraničních událostech z celého dne. Skládají se z původních obrazových zpravodajských příspěvků,

přejatých agenturních audiovizuálních materiálů z výměnné sítě, telefonátů, přímých vstupů zahraničních zpravodajů a reportérů z místa události, které jsou uváděné a doprovázené živým slovem moderátorů ze zpravodajského studia. Mají ustálenou formální a grafickou podobu, jednotné barevné pojetí dekorace i hudebně vizuálního řešení hlavní znělky, předělů, upoutávek, titulků /headlines/ a dalších efektů, při nichž je využito předností počítačové grafiky. Délka hlavních zpravodajských pořadů se v českých televizních stanicích pohybuje od 15 do 25 minut, průměrná frekvence příspěvků v jednom vydání kolísá mezi 10 až 18. U některých stanic je součástí hlavní zpravodajské relace i sportovní zpravodajský blok a počasí, jiné je uvádějí jako samostatné pořady.“¹²

Každá zpravodajská relace má svůj vlastní scénář, ve kterém jsou jednotlivé zpravodajské příspěvky uvedeny, popsány a seřazeny podle toho, jak budou vysílány. Podle bodového scénáře se pak zpravodajská relace vysílá. Zároveň má každá relace (i každý jednotlivý příspěvek) svou stopáž, tedy určenou délku trvání. (U zpravodajských příspěvků o ní rozhoduje vedení redakce, popřípadě vedoucí vydání.)

Kvůli vysoké sledovanosti hlavních zpravodajských relací je televizní stanice zpravidla zařazují do vysílání na začátek nejsledovanějšího časového úseku večerního vysílání – tedy v *prime timu*, neboli v hlavním vysílacím čase, což je časový úsek, ve kterém je sledovanost média nejvyšší, v televizním vysílání je to tedy obvykle večer, a to mezi 18. až 22. hodinou.

Konkrétní podoba zpravodajské produkce je u jednotlivých televizních stanic odlišná. Ovlivňuje ji totiž celá řada aspektů. Především je to zaměření televizní stanice, její technické možnosti – vybavení, její financování, personální zajištění, síť vlastních zpravodajů doma i v zahraničí, míra možnosti využívat domácích i světových tiskových a obrazových agentur, kulturní tradice, cílová divácká skupina, ale také politická situace ve státě.

¹² OSVALDOVÁ, B. a kolektiv autorů: *Zpravodajství v médiích*. 2. vyd. Praha 2011. s. 81-82.

Televizní zpráva vysílaná ve zpravodajské relaci může mít také své specifické označení. Například *otvírák* je první příspěvek zpravodajské relace, *aktualita* je novinka, událost právě probíhající nebo ta, která se před chvílí stala, existuje také šot v televizním zpravodajství, jde o univerzální označení velmi krátké, stručné a pohotové audiovizuální zprávy.

3 Osobnost moderátora televizního zpravodajství a historické aspekty jeho profese

Původní význam slova moderátor vychází z latinského výrazu *moderator* = správce nebo také vládce. Právě tento latinský význam slova už naznačuje, že jde o funkci společensky významnou. V televizním zpravodajství je moderátor chápán jako prostředník mezi obsahem zpravodajského pořadu a diváky. Dalo by se říct, že tvoří jakýsi nárazník během například diskuzních pořadů mezi diváky a publikem.

„Moderátor je tvůrčí pracovník, který zpravidla spojuje několik tradičních rozhlasových či televizních profesí – redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, ale i komentátorskou a částečně také režisérskou a dramaturgickou.“¹³

Provádí daným zpravodajským pořadem a prezentuje připravené texty nebo improvizuje. Jeho schopnosti a um jsou často zkoušeny během živého vysílání, kdy by měl zvládnout i nepředvídatelné události.

3.1 Stručná historie moderátora televizního zpravodajství v ČR

Podoba profese moderátora má své kořeny už ve vzniku nauky o řečnictví, které sahá až do starověku. Nástup prvních moderátorů televizního zpravodajství jako takových u nás šel ruku v ruce ale až s rozvojem televizní žurnalistiky, kdy Československá televize přišla s rozšířenou škálou zpravodajských pořadů. *„K nejstarší zpravodajské relaci - sportovnímu pořadu Branky, body, vteřiny, který se dostal na obrazovku v březnu 1956 - přibylo na počátku roku 1957 každodenní vysílání zpravodajského pořadu Televizní aktuality a zajímavosti.“¹⁴* Prvními moderátory byli Jaroslav Bouz a Kamila Moučková. Od roku 1958 na ně pak navázal zpravodajský pořad s názvem *Televizní noviny*, který se stal pravidelnou zpravodajskou

¹³ OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. s. 121.

¹⁴ BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Dějiny Českých médií: Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha 2011. s. 301.

relací. V 60. letech k nim přibyla ještě pozdní krátká varianta označovaná jako 2. vydání Televizních novin. Moderátoři Televizních novin v tehdejší době sloužili hlavně jako nástroj pro politické mocnáře. Například Kamila Moučková v Televizních novinách musela skončit krátce poté, co vůbec jako první žena v roce 1968 ohlásila invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa skrze obrazovku. V roce 1990 rozhodlo vedení Československé televize o změně názvu hlavní zpravodajské relace na Deník ČST. 1. 1. 1993 ho pak nahradil pořad Události. Historicky první vydání moderoval moderátor Jiří Janeček. Na začátku 90. let zásadně ovlivnil tvorbu zpravodajství příchod komerčních médií. Největší konkurencí Událostí se tehdy stal pořad *Televizní noviny* vysílaný stanicí TV Nova, která zvolila stejný název jako před lety tehdy Československá televize. Oba tyto pořady začínaly tehdy v 19:30. Události kvůli nízké sledovanosti oproti konkurečním Televizním novinám v roce 1997 změnily svůj start na 19:15. Prvními moderátory Televizních novin na TV Nova byla dvojice Zbyněk Meruňka a Stanislava Wanatowiczová (později Eva Jurinová).

V současné době se na české scéně objevuje hned několik pořadů zaměřených na zpravodajství. Současná podoba Událostí je následující, začínají v 19:00, jejich délka je průměrně 48 minut. Moderuje je jednotlivec. Současnými moderátory pořadu Události jsou Marcela Augustová, Daniela Písařovicová, Jakub Železný a Michal Kubal. Televizní noviny začínají v 19:30, jejich délka je přibližně 40 minut. Moderují je pouze dvojice. Současnými moderátory jsou Lucie Borhyová a Reynolds Koranteng, Renáta Czadernová a Petr Suchoň, Kristína Kloubková a Martin Pouva. Další zpravodajské relace nabízejí i jiné televizní stanice, televize Prima má například Zprávy FTV Prima začínající v 18:55, stanice TV Barrandov vysílá Naše zprávy od 18:30 hodin.

Moderátor televizního zpravodajství prošel obrovským vývojem jak v oblasti stylu moderování, požadavků na vzhled přes podobu studia, kde se pohybuje, a jaké z toho pro něj plynou povinnosti. Současnou podobou osobnosti moderátora televizního zpravodajství u nás se dále zabývá praktická část předkládané diplomové práce.

3.2 Osobnost moderátora televizního zpravodajství veřejnoprávní a komerční televize

Osobnost moderátora jakéhokoliv typu média už od počátku vzniku zpravodajství v televizi musela splňovat jeden základní předpoklad a tím byla důvěryhodnost. To se se silícím vlivem infotainmentu začalo ale měnit a důrazy se začaly klást i na další aspekty. Moderátor televizního zpravodajství na veřejnoprávním médiu je dnes jiným moderátorem než na komerčních stanicích. Bývalý ředitel zpravodajství TV Nova v odpovědi na otázku, jak se pozná dobrý moderátor, v rozhovoru pro časopis Týden z 28. 2. 2011 uvedl následující: „Podle schopnosti navázat oční kontakt. Nikdo neví, čím to přesně je, že někteří lidi ten X faktor mají. Navíc to nepoznáte bez kamery. Mluvil jsem s lidmi, o kterých jsem byl přesvědčen, že budou skvělí moderátoři, ale pak jsme je posadili do studia a oni na obrazovce to svoje charisma úplně ztratili.“¹⁵ Vysoký důraz klade na schopnost moderátora bavit: „A u nás taky občas máte někoho, komu byste dal pěstí, jak je nudnej.“¹⁶

Vedle aspektu zábavnosti stojí i aspekt zaujetí. Jak potvrzuje studie Bettiny Lis a Martina Posta z Univerzity Johannea Gutenberga z roku 2013, tvář, osobnost moderátora, může být motivací ke sledování zpravodajské relace. Výše zmíněná studie zjistila na vzorku 306 respondentů, většinou ve věku od 25 do 39 let s vysokoškolským vzděláním, že upřednostňují spojení televizní značky s celebritou. Podle vědců osobnost moderátora zásadně ovlivňuje zpravodajský pořad tím, že propojuje svou image, svou hodnotu, s hodnotou a image daného pořadu. Vliv moderující celebrity podle studie tvoří vlastnosti jako „odbornost, atraktivní vzhled a důvěryhodnost.“¹⁷ V zahraničí tento trend podporuje například případ světově úspěšného britského ragbisty Willa Greenwooda, který vzal po skončení sportovní kariéry místo v deníku

¹⁵ ŠEVELA, V. Kdo nudí, zaslouží pěstí. *Týden*. EMPRESA MEDIA, a.s., Číslo vydání 9. 27. 2. 2011, s 43-45. (ISSN 1210-9940).

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ MEDIA GURU. *Diváci spojují moderátora s image daného pořadu*. [online] 2014. [cit. 2016-01-11]. Dostupné na WWW:<<http://www.mediaguru.cz/2014/07/divaci-spojuji-moderatora-s-image-daneho-poradu/#.Vo5PXU-LR0p>>

The Telegraph jako sloupkař se zaměřením na ragby. U nás lze tento jev vyzorovat ve zpravodajstvích komerčních stanic. V hlavní zpravodajské relaci televize Nova, v Televizních novinách, působí na postu moderátorky například modelka a bývalá druhá vicemiss České republiky 2006 Renáta Czadernová. V hlavní zpravodajské relaci televize Prima, ve Zprávách FTV Prima, zase tvoří moderátorskou dvojici Česká Miss 2013 Gabriela Kratochvílová a vrcholový sportovec, mistr světa v desetiboji Roman Šebrle. Podle Mediaguru, internetového portálu o reklamě, marketingu a médiích, se tento tah projevil ve sledovanosti zpravodajského pořadu televize Prima zvýšením sledovanosti z jednoho týdne 465 tisíc diváků na 927 tisíc diváků starších 15 let o týden později po nasazení nové moderátorské dvojice (pondělí 30. 6. 2014).

Současný moderátor veřejnoprávního zpravodajství je podle personálního složení moderátorů hlavní zpravodajské relace veřejnoprávní televize u nás, tedy pořadu ČT Události, člověk především zkušený. Potvrzuje to i zjištění reportérky Českého rozhlasu Karolíny Rezkové: „*Na to, jak má vypadat moderátor veřejnoprávního zpravodajství, se názory různí, alespoň ve střední Evropě ale televize většinou sází na zkušené seriózní tváře.*”¹⁸ Je pravdou, že v současné době moderují Události moderátoři, kteří se v oboru zpravodajství pohybují už řadu let. Marcela Augustová, Jakub Železný, Michal Kubal, Daniela Písařovicová – současná moderátorská čtveřice pořadu Události je jasným příkladem a potvrzením výše zmíněného modelu. Všichni zmínění se ještě předtím, než obsadili post moderátora hlavní zpravodajské relace, pravidelně objevovali na různých moderátorských nebo reportérských pozicích ve zpravodajství.

¹⁸ ČESKÝ ROZHLAS: *Veřejnoprávní televize v Evropě sází hlavně na seriózní tváře moderatorů.*

[online] 2012. [cit. 2016-01-09]. Dostupné na

WWW:<http://www.rozhlas.cz/zpravy/technika/_zprava/verejnopravni-televize-v-evrope-sazi-hlavne-na-seriozni-tvare-moderatoru--1039918>

4 Požadavky na profesi moderátora

Moderátor zpravodajského pořadu musí vykazovat i hlubší znalosti a specializaci hned v několika oblastech. Základem je dokonalé ovládní verbální a nonverbální komunikace.

4.1 Mluvený projev

Zvládnutí mluveného projevu na vysoké úrovni je základní nutnou dovedností moderátora. Rétoricky dobře zvládnutý projev vyžaduje přípravu hned v několika oblastech. Důležité jsou hlasivky. V lidském těle představují sval jako každý jiný. Stejně jako se sportovci rozvíjejí před svým fyzickým výkonem, měl by se i moderátor před vysíláním rozmluvit. Hlasivky je důležité pečlivě zahřát a prokrvit. K rozvíjení hlasivek před moderátorským výkonem slouží celá řada cvičení na hlasivky. Hlasovému cvičení předchází takzvané „*brumendo*“. Moderátor hlasitě vysloví „*hmmmmmm*“ se zavřenými ústy a současně s hlubokým výdechem. Při přidržení dvou prstů na jamce těsně pod krkem by při správném „*brumendu*“ měla být cítit vibrace. Tímto úkonem si moderátor také posadí hlas. Příklad hlasového cvičení „*brumenda*“ je uveden v Příloze A.

Před moderátorským výkonem je důležité i rozvíjení jazyka. Pomocí různých jazykolamů se jazyk takzvaně „oláme“. Příklad jazykového cvičení je uveden taktéž v Příloze A.

Nezbytné je protáhnout a procvičit také obličejové svaly. Tváře, rty, pusy je důležité protáhnout pomocí nejrůznějších cviků. Například pomáhá široký úsměv střídaný špulením úst.

Důležitou roli v mluveném projevu samozřejmě hraje i samotná technika projevu. Pro moderátora je během výkonu nejdůležitější dodržovat správné dýchání. Projev pak působí přirozeně, poslouchatelně. Dýchání je složeno z nádechu a výdechu, přičemž výdech by měl být dvakrát delší než nádech. Během projevu si moderátor musí hlídat také rychlost dechu. Při rychlejším dechu se může stát, že moderátorův výklad bude přerývaný. Za tvorbou řeči, co se dechu týče, stojí hlavně výdech – podílí se na tvorbě hlásek. Během moderace – mluvení je podstatné vydechnout

co nejvíce vzduchu, aby se udělalo co největší místo pro vzduch nový. Nadechovat by se měl moderátor vždy na konci nějakého významového větného celku. Obecně platí, že u kratších vět se moderátor nadechuje až na konci věty – tedy až v momentě, kdy začíná větu novou. Co se týče delších větných celků, je nádech nejvhodnější v místě, kde končí jedna věta souvětí a začíná druhá. Správnému nadechování mezi větami říkáme frázování. Nádech by rozhodně neměl být zřetelně nebo výrazně slyšet. Intenzivní hlasité nadechování by mohlo narušit projev moderátora. Pro moderátora je důležité rozlišovat ze dvou typů dýchání: hrudní (žební) dýchání – jde o mělké a rychlejší dýchání, při kterém vzduch naplňuje hrudní koš, který pak roztahuje. Tento typ dýchání převažuje hlavně u žen a to kvůli pružnějšímu hrudníku. Břišní (brániční) dýchání – jde o hluboké dýchání, při kterém se vzduchem plní hlavně dolní část plic. Na tomto typu dýchání se významně podílí bránice – hlavní dýchací sval. Tento typ dýchání zase naopak lépe umějí využít muži. Umožňuje naplnit vzduchem nejobjemnější části plicních laloků. Plně využitá plicní kapacita potom pomáhá k lepšímu okysličení krve a k lepšímu krevnímu oběhu. Zásoba kyslíku se tak projeví i na vnitřních orgánech včetně mozku a to přispívá k zvýšení energie a soustředěnosti. Smíšené dýchání – jde o kombinaci obou typů dýchání. Nejčastěji je používáno při běžném hovoru, v každodenním životě. Příklady cvičení dýchání jsou uvedeny v příloze A.

Moderátor televizního zpravodajství by si během svého projevu měl hlídat i správnou artikulaci a výslovnost. Spisovnou výslovností se zabývá ortoepie. I tu by měl moderátor ovládat. I když například v komerčním zpravodajství se mohou objevit i výrazy ne jen ze spisovné češtiny, ale i z té obecné. Moderátor by v žádném případě ale neměl podléhat žádným dialektům. Při výslovnosti samohlásek by si měl dávat pozor na správnou délku. Zkrácený výraz by totiž mohl změnit význam slova, potažmo celé věty. Například *spád – spad*. Hlídat by si měl i nadbytečné změkčování hláskových dvojic. U souhlásek je zase třeba dávat pozor a vyvarovat se jejich polykání: *srce - srdce*. Slučování souhláskových dvojic: *mlačí - mladší*, v extrémních případech i vynechávání celých slabik – *prosím tě – simtě*. Během moderování je také třeba dávat pozor na asimilaci, neboli spodobu znělosti. „*Setkají-li se dvě slova, z nichž první končí na neznělou párovou souhlásku, druhé začíná na nepárovou (tedy vždy znělou) souhlásku nebo samohlásku, tato znělá hláska ovlivní hlásku neznělou,*

*která se vyslovuje také zněle pez odnaproti - pes odnaproti."*¹⁹ Mezi znělé párové souhlásky řadíme: b, d, d', g, v, z, ž, h, /dz/, /dž/. Mezi nepárové znělé souhlásky řadíme r, l, m, n, ň, j, mezi nepárové neznělé řadíme c,č.

Kromě fonetické stránky je třeba dbát i na stránku paralingvistickou. *Řečové tempo* by mělo být odpovídající typu zprávy, tak, aby moderátor udržel pozornost diváka, případně publika. Zpravidla lze říct, že by nemělo být ani příliš rychlé, ale ani pomalé. Tempo řeči může moderátor ovlivnit *kadencí*, tedy počtem slabik za určitý čas, a *frázováním*, tedy počtem přestávek. Je-li frázování, umístěné přestávky, správné, může pomocí něj moderátor ovlivňovat gradaci a dramatičnost projevu. Díky kadenci zase rozlišujeme, o jaký typ věty jde. Kadence je jeden z typů *větné intonace* (melodie), nebo také jinak výškové modulace. Jde o typ věty oznamovací, kdy je melodie věty klesavá. Rozlišujeme ale i *melodii stoupavou (antikadence)* u vět tázacích, zjišťovacích, u kterých je předpokládána odpověď ano nebo ne. U dotazů vylučovacích, kdy je na výběr více možností odpovědí, se používá *melodie stoupavě klesavá*. Rozlišujeme ale i *polokadenci*, kdy melodie hlasu stoupá jen do určité části, tam se zastaví i přesto, že věta pokračuje dále. Moderátor by měl brát v potaz i *hlasitost* svého projevu, tu je ale samozřejmě nutné uzpůsobit tomu, zda hovoří k divákovi a publiku, nebo pouze k televiznímu divákovi. Pak hlasitost přizpůsobuje technice televizního studia, odkud moderuje. Podstatný pro projev moderátora je i *akcent*, tedy slovní přízvuk. Ten tvoří důraz na určitou slabiku slova. V češtině se dává důraz na první slabiku slova. V případě, že je před slovem ještě předložka, dochází k takzvanému *přízvukovému taktu*, důraz je pak přenesen na předložku, která splyne s navazujícím slovem. Existují dva druhy výjimek, které se nejčastěji pojí s různou podobou slovesa být. Jde o předklonky a příklonky. Pracovat může moderátor i takzvanou silovou modulací, tedy dynamikou. Té docílí důrazem na významnější slovo ve větě. Dynamika může ovlivnit celkové vyznění přednesu, může promítnout emoce a pomoci udržet pozornost.

Velkou část pozornosti musí věnovat moderátor také jazykové stránce svého přednesu. Většina moderátorů televizního zpravodajství má k dispozici přímo jazykového korektora, který text, než zazní ve vysílání, překontroluje, případně

¹⁹ TINKOVÁ, E.: *Rétorika aneb Řeč jako nástroj*. 1. vyd. Praha 2010. s. 30.

zkonzultuje s moderátorem, nebo moderátor s jazykovým korektorem. I přesto mohou během například živého přenosu i v televizním zpravodajství nastat okamžiky, kdy se musí moderátor spolehnout jen sám na sebe a na své jazykové vlastnosti. Je proto důležité, aby televizní moderátor neustále rozšiřoval svou aktivní i pasivní slovní zásobu. Používal co možná nejpřesnějších a jednoznačných výrazů, pokud to téma dovolí, je vhodné se vyvarovat i cizím slovům a používat ta česká, spisovná. Je vhodné vynechávat v projevu slova se stejným základem. Důležitá je i stavba vět a jejich následná délka. Ve zpravodajství jde primárně o předání co možná nejpřesnějších informací. Je tak vhodnější volit spíše kratší a jasné věty, než skládat složitá souvětí.

4.2 Ovládání těla

Kromě mluveného projevu by měl moderátor ovládat i všechny fyzické formy komunikace s divákem televizního zpravodajství. Základem je správná *haptika* – tedy komunikace skrze doteky. Ta samozřejmě neprobíhá mezi moderátorem a divákem, ale může proběhnout mezi moderátorem a hostem publicistického pořadu například, nebo třeba mezi moderátorem a publikem v televizním studiu. A to vše divák skrze obrazovku může vidět a posuzovat. Při podávání ruky hostovi je například důležité pohlídat vhodnou délku stisku, pohled do očí, vhodný čas. Podstatné je i ovládání vlastního těla (*sebehaptika*). Doteky vlastního těla mohou vypovídat například o nejistotě nebo o klamání. Moderátor by se měl neustále kontrolovat, aby se vyvaroval nevhodných doteků vlastního těla, jako například neustálého upravování vlasů, škrábání na hlavě a podobně.

Vedle *haptiky* je potřeba dbát také na *proxemiku*, vhodnou vzdálenost mezi například hosty ve studiu. Je vhodné dodržovat zónu sociální (od 1 do 3 metrů), případně s více kolegy moderujícími současně stejný pořad zónu osobní (od 45 do 120 cm). Jejich vymezení ale není možné přesně stanovit. Je potřeba, aby moderátor byl například na hosta připraven a zohlednil pohlaví, věk, povahu, náladu, náboženství a hlavně také prostředí televizního studia, ze kterého se daný pořad vysílá.

Zvlášť důležitá je pro moderátora ve studiu zpravodajství poloha těla během vystoupení. *Posturika* může prozradit mnoho, například i to, jaký názor moderátor zaujímá. Tomu by se měl rozhodně moderátor televizního zpravodajství vyhnout.

Vhodné pro televizního moderátora rozhodně nejsou obě ruce v kapsách, pohrávání prstů na rukou – opět může dojít k vyjadřování názoru, postoje. Například stříška z prstů může evokovat nadřazenost. Ruce a prsty spojené před tělem nebo založené pod prsy, mohou na diváka působit odtažitě. Moderátor může působit nepřístupně, což se nehodí se například při moderování zpravodajského pořadu na komerční stanici, kde je kladen důraz na „vztah“ diváka s moderátorem. Nejrůznější pohyby rukou definuje pak *gestika*. Gesta můžeme podle Evy Tinkové v knize *Rétorika aneb Řeč jako nástroj* (2010) dělit podle funkce na *autosémantická gesta* (vědomá), mezi která řadí deiktická gesta (ukazovací), ikonická (zobrazující), symbolická (naznačující), kontaktní, a *syntaktická* (neplnovýznamová, nevědomá). Podle významu může jít o gesta otevřená (ukazování dlaní), uzavřená (ruce před tělem), nejistá či nervózní, obranná, útočná, přemýšlivá. Gestika nebo pohyby rukou pak spadají také do *kineziky*, která se zabývá řečí pohybu jako celku. Kromě gestiky může jít o pohyby hlavou, krkem, rameny, celým tělem. Stejně jako u ostatních pohybů, lze i z kineziky vyčíst temperament, psychický stav či osobnost moderátora.

Jedna z prvních věcí, kterou divák na moderátorovi vnímá, je jeho obličej. Mimika by tak vždy měla správně odrážet interpretované informace. „Podle psychologů lze mimikou vyjádřit až sto různých psychických stavů.“²⁰ Mimikou označujeme výrazy v obličejí tvořené ústy, obočím, očními víčky a bradou. Moderátor musí umět odhadnout správný druh úsměvu ve vhodný čas. Ve zpravodajství v nepublicistickém pořadu by se měl vyhýbat hodnocení – zvedání obočí, zamračení, nebo například mrkání jedním okem.

Právě oči a jejich užívání – vizika – mohou být dalším faktorem ovlivňujícím projev moderátora. U pohledů je třeba kontrolovat jejich směr (pohled shora, zdola, ze strany, přímo, skolený, uhýbavý, do stropu) a jeho délku (úskočný, nepřirozeně dlouhý).

²⁰ TINKOVÁ, E.: *Rétorika aneb Řeč jako nástroj*. 1. vyd. Praha 2010. s. 121.

4.3 Technické dovednosti

Současné vybavení televizních studií pro zpravodajské pořady nabízí na současném televizním trhu pestrou škálu technických vymožeností. Například Události České televize jsou vysílány z virtuálního studia, Televizní noviny mají ve studiu umístěnou velkou dotykovou obrazovku a podobně. Moderátor se dnes musí umět přizpůsobit požadavkům v oblasti technických dovedností, kterými může být například ovládání tabletu, dotykové obrazovky, případně další techniky. Důležitá je proto obratnost, s jakou se moderátor naučí techniku využívat. Základem například u dotykové obrazovky je neustále si hlídat kameru, tak aby moderátor nebyl k divákovi otočen zády. Toto pravidlo platí při moderaci vždy. Samozřejmostí je zvládnutí ovládání redakčních systémů zpravodajství. V současné době redakce zpravodajství v Česku hojně využívají redakční systém Octopus a jeho různé verze vývoje.

4.4 Tvorba image

Pozice moderátora televizního zpravodajství je úzce spjata i s tvorbou jeho image. Ta může být v každém typu média odlišná. Podle typu média, kde je moderátor zaměstnán, by měl dodržovat i pravidla týkající se například nahoty, podporování reklamních akcí, účinkování v reklamě a podobně. Dodržování právě těchto pravidel se pak odráží na tvorbě jeho image nejen na obrazovce, ale i mimo ni. Obecně samozřejmě platí, že moderátor televizního zpravodajství by měl zvýšeně dbát především na zásady slušného chování.

5 Organizace a činnost redakce televizního zpravodajství

Vedle televizní zprávy a produkce je dalším důležitým prvkem televizního zpravodajství samotná redakce, která se významně podílí na výrobě zpravodajské produkce. I přesto, že se jednotlivé redakce zpravodajství a jejich složení liší – každá redakce je specifická, její možnosti určují technické prostředky, ale také samotné zaměření média – obsahuje organizační strukturu se stejnými pracovními pozicemi. I ty ale mohou v různých redakcích zahrnovat různé kompetence, přesto i u nich lze najít shodující se faktory.

Tou nejvyšší je ředitel zpravodajství a vedení redakce. Do vedení redakce může spadat šéfredaktor (a jeho zástupce), vedoucí vydání a editor.

Šéfredaktor řídí a organizuje práci redaktorů, popřípadě vedoucích jednotlivých rubrik. Je z hlediska obsahu a formy zodpovědný za výrobu. Sám také vyrábí příspěvky a v některých případech reprezentuje médium na veřejnosti. Jeho poradním orgánem je redakční rada, složená buď z dalších pracovníků, například vedoucích oddělení, nebo významných osobností různého zaměření (ekonomického, kulturního, politického a podobně).

Redakční rada dohlíží, aby produkované zpravodajství bylo nezávislé, zároveň také vyhodnocuje, zda naplňuje cíle daného média.

Vedoucí vydání a editor jsou koordinační pracovníci. Hlavní náplní vedoucího vydání je koordinace práce celé redakce, řeší celkovou podobu zpravodajské relace a je za ni zodpovědný. Editor v televizním zpravodajství je koncepční pracovník, který rediguje, tedy upravuje jednotlivé zprávy vytvořené redaktory, reportéry a dává jim konečnou, jednotnou podobu, aby zapadly do celku zpravodajské relace.

K dalším funkcím patří vedoucí jednotlivých rubrik, například vedoucí domácích, krajských a zahraničních redakce.

Do redakčního týmu dále patří korektor. Ten má za úkol číst příspěvky odevzdané redaktory a opravovat stylistické a jazykové chyby.

Režisér koordinuje realizační a technické složky, které umožňují samotné vysílání zpravodajské relace.

Moderátor je hlasatel, který uvádí jednotlivé reportáže ve zpravodajských relacích nebo jiné zpravodajské materiály, jde o průvodce pořadem, který může a nemusí spojovat více funkcí najednou, například redaktora a podobně.

Redaktor zpracovává informace uvnitř redakce, například převzaté z agentur.

Reportér, nebo také zpravodaj, je novinář zajišťující informace v terénu. Reportér by měl mít několik vlastností. Podle Barbory Osvaldové by měl být pohotový, schopný rychle formulovat, měl by mít smysl pro detail a souvislosti a měl by mít osobitý způsob vidění. Podle Pavla Venera by měl být moderní novinář nezávislý, originální, znalý a oddaný novinářskému poslání, zdatný v publicistice a literatuře, perfektně ovládající mateřský jazyk a současně schopný porozumět cizojazyčným textům, měl by mít smysl pro věcnost a proporce ve zpravodajství, měl by být schopen objektivně i pozitivně hodnotit, měl by být schopný vyhodnocovat rešerše, statistiky, výzkumy veřejného mínění a zpětných vazeb, měl by ovládat elektronickou techniku, měl by být znalý tvůrčí práce s fotoaparátem, měl by mít organizační schopnosti a měl by ovládat umění práce s veřejností. Verner zároveň dodává, že v praxi se takováto kvalifikace reportérů striktně nepožaduje. Všichni by se pak ale měli celoživotně průběžně odborně vzdělávat. Navíc by redaktori měli ovládat správnou techniku mluveného projevu stejně jako moderátoři. Redaktor by se měl orientovat v lingvistických disciplínách, mezi něž patří: fonetika (nauka o tvoření hlásek), fonologie (nauka o významu hlásek a jejich spojení do slabik), ortoepie, ortografie, morfologie (tvarosloví), lexikologie (nauka o slovní zásobě a slovnících). Začínající redaktor se specificky označuje, a to pojmem *elév*. Pro zajímavost a rozšíření povědomí o reportérech, potažmo novinářích, cituji „*Výzkum Americký novinář*“, o kterém se zmiňuje například i Tomáš Trampota v knize *Zpravodajství (2006)*: „*Američtí badatelé Weaver a Wilhoit (1986) se pokusili v osmdesátých letech 20. století rozsáhlým reprezentativním výzkumem American journalist zmapovat, kdo jsou američtí novináři. Využili telefonického dotazování více jak jednoho tisíce novinářů a zjistili například skutečnost, že téměř polovina všech novinářů (45 %) je ve věku 25–34 let. Mezi novináři převládali muži, kteří tvořili přibližně dvě třetiny novinářů, zatímco ženy jen jednu*

třetinu. Největší podíl redaktorek byl přitom zaznamenán u týdeníků (přibližně 42 %). 90 % amerických novinářů byli běloši, což byl podíl přibližně o 10 % vyšší než v celé americké populaci. Z hlediska vzdělání výzkum odhalil, že přibližně tři čtvrtiny novinářů měli absolvovanou vysokou školu a celkem 40 % vystudované přímo zaměření na žurnalistiku. Nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných novinářů se vyskytoval u zpravodajských agentur a zpravodajských týdeníků. Zároveň se ukázalo, že čím větší médium (z hlediska počtu redaktorů), tím větší podíl vysokoškolsky vzdělaných novinářů. Nejvíce novinářů s vystudovanou žurnalistikou se uchytilo v televizních redakcích (63 %), poměrně silný výskyt měli také v denících (56,3 %). Naopak nejméně novinářů s vystudovanou žurnalistikou zaměstnávaly zpravodajské týdeníky (26 %). Při zkoumání politických názorů novinářů se projevoval mírný sklon k levici. Výzkum také ukázal, že novináři čtou každý týden mnohem více deníky a spotřebovávají jiné mediální obsahy než ostatní lidé. Autoři výzkumu se zaměřili i na otázku, jaké svobody se redaktorům dostává při výběru a zpracování jednotlivých událostí: 60 % novinářů tvrdilo, že má téměř úplnou svobodu rozhodovat, jaké události budou zpracovávat do zpráv. Potvrdilo se také, že novináři získávají celkem intenzivní zpětnou vazbu od svých kolegů. Asi 40 % novinářů poukázalo na pravidelnou reakci kolegů na jejich práci, zatímco od nadřízených byla zpětná vazba méně častá – 35 %. Zpětná vazba od nadřízených se nejvíce projevovала u rádií (49 %) a nejméně u týdeníků (28 %). Mezi největší pozitiva novinářské práce respondenti řadili možnost pomáhat lidem (61 %) a samostatnost (57 %), kterou redaktorská práce umožňuje. Typický americký novinář byl ve věku kolem 31 let s osmiletou pracovní zkušeností. Zároveň se ukázalo, že většina novinářů ve věku kolem 45 let tuto profesi opouští. Výše výdělků novinářů nejčastěji závisela na velikosti redakce a délce novinářovy praxe.”²¹

Další důležitou pozicí je art-direktor, který má na starosti grafické oddělení a jednotlivé grafiky. Zásadně ovlivňuje grafickou podobu výsledného produktu – dílčí grafické produkty v reportážích, grafiku zpravodajského pořadu a podobně.

Práce v redakci by nebyla možná bez technických pracovníků, například kameramanů. Během natáčení pracuje s jednotlivými záběry, s postavením kamery –

²¹ TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha. 2006. s. 52.

střídá úhly pohledu a kompozice obrazu, předem nad těmito úkony uvažuje, aby jím natočený materiál byl dobře připraven pro následné sestřihání, tedy pro střihače. Kameraman by měl skvěle ovládat technické úkony související s technikou využívanou k natáčení. Mezi ty patří: znalost velikosti záběrů: VC – velký celek, C – celek, PC – polocelek, PD – polodetail, D – detail, VD – velký detail, HD – hloubkový detail, dále znalost možností úhlů pohledů: letecký pohled, nadhled, rovina s objektem, podhled, velký podhled, dále ovládání pohybů kamery: jízda (jeřáb, koleje, auto, chůze), pokud je pohyb vykonáván souběžně se sledovaným objektem, přibližuje divákovi subjektivní pohled (pohyb před, za, vedle, nad, pod), panoráma – z jedné kompozice plynule přecházíme do druhé, švenk – podobné jaké panoráma, čili od jedné kompozice ke druhé, s rozdílem rychlosti, švenk bývá rychlý.

Dále je důležitá práce osvětlovačů, střihačů, ale také pracovníků archivního oddělení, ve kterém jsou uloženy již dříve odvysílané pořady. Každá redakce má pak svůj vlastní elektronický systém, podle kterého je možné v archivu vyhledávat už odvysílané reportáže, buď pomocí fulltextového vyhledávání, nebo podle klíčových slov. Například v televizi Nova tento systém označují názvem Provys. Existují také digitální archivy článků z periodik a pořadů odvysílaných v televizi, u nás nejznámější je NEWTON.

Redakce zpráv bývá zpravidla umístěna do jedné místnosti, takzvaného newsroomu. Jde o jádro redakce, ve kterém se informace zpracovávají co nejefektivněji do závěrečné podoby. Součástí redakce je i studio, tedy uzavřený prostor, ze kterého se vysílá. Ve studiu se samozřejmě také nachází technické vybavení, například kamery se čtecím zařízením.

6 Programová skladba zpravodajství na veřejnoprávních a komerčních televizních stanicích

Programová skladba zpravodajství veřejnoprávní a komerční televize je odlišná. Tato různorodost má počátek už v samotném principu vzniku veřejnoprávního a komerčního média. Pro pochopení rozdílnosti programové skladby zpravodajství veřejnoprávní a komerční televizní stanice je nutné uvědomit si základní rozdíly ve fungování a vzniku těchto dvou systémů.

Koexistenci veřejnoprávní a komerční televize na trhu u nás zavedl duální systém vysílání – Dual Broadcasting System. Rozdíly mezi nimi jsou především ve financování a způsobu řízení.

Obsah veřejnoprávní televize je upraven zákonem. Z kodexu České televize (2003) vyplývá, že Česká televize svým vysíláním: *„Vytváří svými pořady orientační bod pro všechny členy společnosti a podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství; zvláště se pak musí vyvarovat jakýchkoli forem kulturní, sexuální, náboženské či rasové diskriminace a společenské segregace. Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat nejširší možné spektrum názorů a hledisek. Poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře. Vytváří pluralitní, invenční a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítká, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu. Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin. Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti s cílem napomáhat vzájemnému porozumění a toleranci a podporovat soudržnost mnohonárodní a multikulturní společnosti. Aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního a evropského kulturního dění a dědictví. Dbá na to, aby programová schémata obsahovala významný podíl původní tvorby, zvláště celovečerních filmů, dramatické tvorby a dalších tvůrčích počinů, a má na zřeteli potřebu spolupráce s nezávislými výrobci a filmovým sektorem. Rozšiřuje divácký výběr tím, že poskytuje nabídku programových služeb, jež komerční vysílatelé normálně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů ani rychlosti informace*

*nad jejich maximální možnou kvalitou.*²²Komerční televize svým vytvářeným obsahem pouze vyplňuje čas mezi vysílanými reklamami, ze kterých financuje svou existenci.

Velkou roli hraje infotainment – informačně zábavní zpravodajství (podrobně o jeho vlivu v kapitole 9 Zápas o diváka). Ten ovlivnil i programovou skladbu komerční televize. Komerční televize ve své programové skladbě upřednostňuje zprávy více emotivní, jde především o nehody, zprávy s krimi tematikou, zprávy o celebritách, nebo o takzvané HLP – hluboké lidské příběhy. Typická pro komerční zpravodajství je v závěru relace i reportáž odlehčeného charakteru, většinou se jedná o příběh zvířete. Právě sama příběhovost je typickým rysem komerčního zpravodajství. Každá obecná událost je podávána na jednom konkrétním příběhu jednotlivce nebo v komerčním zpravodajství lépe – celé rodiny.

V roce 2011 tehdejší moderátor České televize Bohumil Klepetko charakterizoval zpravodajství veřejnoprávního média takto: „*Česká televize vždycky bude nabízet zpravodajství stoprocentně seriózní tým, že není nesena primárně na vlně bulváru, tak je to zpravodajství, kterému diváci mohou věřit. Myslím, že stoprocentně. A to je jeho největší deviza. Tak to bylo, tak to je a tak to nepochybně i bude. Samozřejmě někdy v minulosti se to takzvaně seriózní zpravodajství potýkalo s tím, že nebylo nabízené v takovém atraktivním balení. No a to je vlastně ten úkol pro zpravodajství veřejné služby, aby bylo jednak seriózní a jednak i pro diváka zajímavé.*“²³

Odlišnosti v programové skladbě vysvětluje i cílová skupina diváků daných médií, zatímco veřejnoprávní televize musí vysílat pro všechny, komerční stanice si mohou dovolit být konkrétnější.

²² ČESKÁ TELEVIZE: *Preambule a výklad pojmů*. [online] 2003. [cit. 2016-01-15]. Dostupné na WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>>

²³ ČESKÝ ROZHLAS: *Bohumil Klepetko – moderátor televizního zpravodajství*. [online] 2011. [cit. 2016-01-09]. Dostupné na WWW:<http://www.rozhlas.cz/kraje/tandem/_zprava/869528>

7 Chyby moderátorů v televizním zpravodajství

Televizní zpravodajství je specifickým druhem komunikace, během které může docházet ke specifickým chybám. V následující kapitole jsou naznačeny základní druhy těchto chyb.

7.1 Chyby v mluveném projevu

V první řadě by moderátor televizního zpravodajství neměl mít vadu řeči. Mezi základní vady řeči obecně řadíme **rotacismus**. Tedy špatnou výslovnost písmene r. Při špatné výslovnosti dochází k ráčkování. I když jde o chyby, které by se v televizním zpravodajství měly objevit zcela minimálně, existují televizní stanice, které i v řečové vadě vidí výhodu. Takový přístup jistou dobu zastávala například televize Nova, kdy se na obrazovce tamní hlavní zpravodajské relace, v pořadu Televizní noviny, objevoval například politický reportér Kamil Houska, který ráčkoval. Výhodu televize spatřovala v tom, že tento reportér byl u diváků lehce zapamatovatelný. Další řečovou vadou může být například *sigmatismus*, kdy dochází k šišlání kvůli špatné výslovnosti sykavek. Špatná výslovnost hlásek se nazývá *dyslalie*. *Lambdacismus* je potom pojem pro chybnou výslovnost písmene „l“. Moderátor televizního zpravodajství by ale v současné době ani na komerční televizní stanici nepořídil *s balbutií*, tedy koktavostí, *tetuismem* (mnoha výslovnostními vadami najednou, zhoršená dyslalie), *kappacismem* (nahrazování písmene „k“ jinými hláskami). S čím se naopak divák televizního zpravodajství u moderátorů a reportérů běžněji setkat může je *metateze*, tedy přehození hlásek ve slově, například papuče – /čepapu/. Nesmí však jít u moderátora o stálou vadu řeči, ale pouze o ojedinělé pochybení, vzniklé například z nekvalitně provedeného rozmluvení či nervozity.

V mluveném projevu lze kromě vad řeči vyzorovat i další chyby. A sice chyby ve větné stavbě. Jedná se například o *anakolut*. K tomu dochází zpravidla, když moderátor, nebo například i reportér, začne větu a následně zapomene její pokračování, může tak vzniknout „*kostrbatá*“ formulace. Například: *Miloš Zeman, když předtím jednal s premiérem, přišel na schůzku včas. (Miloš Zeman přišel na schůzku včas. Ještě předtím jednal s premiérem.)* Další chybou ve větné vazbě může být *atrakce*. K té dochází, pokud moderátor kvůli například zvukové podobnosti špatně

přizpůsobí dvě sousední slova ve větě. Například: *Řadě politikům se na tiskovou konferenci nechtělo.* (*Řadě politiků se na tiskovou konferenci nechtělo.*) U slov s podobným významem může docházet k chybě ve formě přebírání vazeb jednoho slova nesprávně druhému slovu. Jde o takzvanou kontaminaci. „*Například: Vláda zamezila růstu inflace.* (*Kontaminace vazeb zamezit co a zabránit čemu. Správně: Vláda zamezila růst inflace.*“²⁴ V mluveném projevu může také snadno dojít k chybě při spojení vazeb u dvou větných členů, kteří by ale správně měli mít vazbu zcela odlišnou. Například: *Prezident Miloš Zeman odhadoval před i po skončení voleb větší účast.* *Prezident Miloš Zeman odhadoval před volbami i po nich větší účast.* Neprofesionální mluvený projev je i takový, ve kterém moderátor neuhlídá interferenci, tedy nežádoucí vliv jednoho jazyka na druhý, kdy jeden jazyk nesprávně formuje například chybnými vazbami druhý. Asi nejznámější užívaná takto chybná formulace je „*Mějte hezký den* (z *anglického Have a nice day*).“²⁵

Během živého televizního projevu, například při improvizaci, může docházet k odkrývání zcela jistě nejčastější vady televizních moderátorů a reportérů zpravodajství – Jde o řečové zlovyky, které představují vycpávková slova a slovní spojení a parazitické výrazy. Neojediněle jsou k vidění i poslechu, když si mezi sebou moderátor a reportér vyměňují během živého vstupu slovo. Například: *Řekni nám, co je na místě nového? Ano, tak na místě je nového...* Slova *ano* a *tak* jsou zcela zbytečnou slovní vatou. Stejně tak do projevu nepatří parazitní výrazy jako *ehmm*, *hmmm*, *ééé*.

7.2 Chyby v koordinaci těla

Moderátor televizního zpravodajství musí dbát na správnou koordinaci svého těla během vysílání relace. Základní chybou je otáčení se k divákovi, tedy na kameru, zády. Je třeba vždy dbát na kameru a „hlídat“ si ji. Moderátor pozná, že je v záběru, většinou podle svítícího červeného světla.

²⁴ TINKOVÁ, E.: *Rétorika aneb Řeč jako nástroj*. 1. vyd. Praha 2010. s. 37.

²⁵ Tamtéž, s. 38.

Během projevu by dále neměl moderátor zapomínat na postavení těla, měl by být vzpřímený, ne shrbený. Hlava by měla být v rovném postavení, ne stočená na stranu.

Pozornost by měl věnovat i postavení rukou. Ruce by měly být otevřené, ne založené na ramenou, pod moderátorským stolem, nebo například v kapsách. Ruce a postavení těla o moderátorovi hodně prozradí, měl by dbát na to, aby pomocí postavení rukou nedělal gesta, která by mohla vyvolat dojem hodnocení zpráv.

Právě toto hodnocení by se nemělo projevit ani ve tváři. Moderátor musí během projevu kontrolovat i svou mimiku. Podle typu média pak musí svůj projev mimiky koordinovat. Ve veřejnoprávním zpravodajství je dbán důraz na co největší objektivitu a minimalizování hodnotících prvků, v komerčním zpravodajství se ale klade důraz na projev spíše emoční, jakýsi vyprávěcí styl. Pokud by moderátor takového typu média byl strnulý a mdlý, emoce do značné míry neprojevoval, i to by se dalo považovat za chybu.

Moderátor by se měl rozhodně dále vyvarovat například kousání rtů, kousání nehtů, kousání tužky, škrábání na hlavě, ťukání prsty o stůl, nebo například poklepávání nohou, které může u diváka vyvolat pocit, že moderátor je nervózní.

7.3 Technické chyby

Moderátor televizního zpravodajství má za povinnost seznámit se ještě před vysíláním s veškerou technikou, kterou během vysílání relace bude v přenosu využívat. Během vysílání by pak měl působit, že techniku ovládá s přehledem a rozumí jí, pokud by to bylo opačně, divák může nabýt dojmu, že jde o amatérismus. I v případě, že půjde například o chybu, kterou nezapřičiní moderátor, je to on, kdo v tu chvíli danou relaci a danou techniku prezentuje, je tedy jeho povinností se ji naučit patřičně ovládat. K dispozici má technické pracoviště, kde mu daní odborníci mohou podat školení.

7.4 Etické chování

Moderátor televizního zpravodajství je persona, která si vytváří svou image. Podle typu média, ve kterém působí, by měl dbát na její zachování. Každé médium preferuje jiný profil svého moderátora. Co nedovoluje veřejnoprávní televize, může komerční televize přehlédnout a povolit. Jde například o nahotu moderátorů. Ta může

být obecně vnímána negativně. I přesto se ale divák komerční televizní stanice může setkat s moderátory, kteří v minulosti například pózovali pro nejrůznější účely nazí.

Moderátor samozřejmě musí dbát na základní pravidla slušného chování. Hosty a především diváky neuráží, nepoužívá sprosté výrazy ani gesta. Před kamerou se chová tak, jak si daná zpravodajská relace žádá.

8 Sledovanost televizního zpravodajství

Sledovanost televizního zpravodajství v České republice je datována spolu se vznikem elektronického měření sledovanosti televizních stanic a jejich jednotlivých programů od roku 1997. Pro měření televizní sledovanosti se využívá *peoplemetr*. Ten je umístěn do vybraných domácností, kde zaznamenává informace o sledování konkrétního televizního obsahu jednotlivými členy domácnosti v intervalu jedné vteřiny. „*Měření probíhá na reprezentativním vzorku, tedy na vzorku, který svou strukturou i odpovídá struktuře televizní populace. Jedná se o kvótně vybraný panel domácností minimální 20% rotací členů ročně.*“²⁶ Výsledky zadává, zpracovává a vlastní Asociace televizních organizací, skrze Mediasearch.

Sledovanost televizního zpravodajství je jedním z ukazatelů spokojenosti diváka s předkládaným televizním zpravodajským obsahem. U veřejnoprávního média je důraz kladený na sledovanost rozdílný než u komerčních médií. Zatímco základní funkcí zpravodajství veřejnoprávního média je informovat objektivně, vyváženě, pro komerční zpravodajství je nejdůležitější právě sledovanost. Díky vysoké sledovanosti roste cena reklamy a tím i zisk pro soukromého vlastníka komerční televizní stanice. Jak uvádějí Lukáš Urban, Josef Dubský a Karol Murdza v knize *Masová komunikace a veřejné mínění* (2011): „*kvantitu nelze automaticky ztotožňovat s kvalitou.*“²⁷ Divák může sledovat pořad ne primárně kvůli oblibě daného pořadu, ale například ze zvědavosti, náhodou, z nudy nebo třeba kvůli studijním záměrům.

Televizního diváka podle autorů Bilského, Ernekera a Škody, na které odkazuje kniha *Masová komunikace a veřejné mínění* (2011), rozdělujeme do čtyř kategorií: příležitostní diváci, striktně selektivní diváci, shovívaví diváci, televizní maniaci. Příležitostní diváci sledují televizní obsah náhodně a jednou za čas. V celkovém televizním obsahu nemají své oblíbené pořady. Striktně selektivní diváci sledují pouze preferované pořady, s vylučujícím postojem vůči ostatnímu televiznímu obsahu.

²⁶ URBAN, L., DUBSKÝ, J., MURDZA, K.: *Masová komunikace a veřejné mínění*. 1. vyd. Praha 2011. s. 89.

²⁷ Tamtéž.

Shovívaví diváci sledují preferované pořady s tím, že nevylučují sledování jiných pořadů. Právě tato skupina diváků je pro komerční zpravodajství důležitá při snaze získat nové, další diváky pro daný zpravodajský obsah. Televizní maniaci jsou pak takoví diváci, kteří sledují televizní obsah bez ohledu na jeho kvalitu a další aspekty. Televizní svět je pro ně smyslem existence a života.

Televizní zpravodajství patří obecně k nejsledovanějším obsahům, které televize nabízí. Podle kolektivu autorů Lukáše Urbana, Josefa Dubského a Karola Murdzy v knize *Masová komunikace a veřejné mínění* (2011), patří statisticky k nejsledovanějším pořadům ty zpravodajské a také zábavně – publicistické pořady obsahově zaměřené na domácí scénu. (V závěsu za nimi jsou pak živé sportovní přenosy, původní televizní seriály daných televizních stanic, soutěžní pořady a reality show.)

9 Zápas o diváka

V zápase o divákovu přízeň v televizním zpravodajství, který se odehrává mezi jednotlivými televizními stanicemi vždy v prime timu, hraje velkou a možná i zásadní roli prvek zábavy. Prvky zábavy do zpravodajství pronikají už řadu let. Už v 70. letech vzniká termín *infotainment*, který *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace* (2010) definuje jako: „označení, které se používá pro zpravodajské relace, kde tzv. zajímavost vytlačuje užitečnost informace pro občana. Zpravodajská část totiž zdůrazňuje co nejužší spjatost s probíhající událostí (včetně přímých vstupů a přenosu autentických zážitků, oslovování politiků v parlamentu nebo takzvaných očitých svědků na místě událostí) a důraz spočívá v personifikaci události i jejího moderování, kdy moderující jako výrazná osobnost typickými vlastnostmi jakoby osobně rozmlouvá s divákem a zároveň je v kontaktu s kolegou nebo kolegy v terénu.“²⁸ Je pravidlem, že takovéto sdělení je zjednodušováno a stručně odprezentováno s důrazem na zábavnou formu, a to i za cenu upozadění relevantnosti samotné informace. Preferovány jsou takové informace, které jsou vyhodnoceny jako atraktivní, mezi ty v tomto kontextu patří senzace, katastrofy nebo například informace s krimi tematikou. Tomuto informačně-zábavnímu stylu podléhá celý formát pořadu od jeho znělky, studia, grafiky, střihu, zvuku až po moderátora a jeho projev. Infotainment je typickým nástrojem v boji o diváka užívaným komerčními televizními stanicemi. U nás v užívání infotainmentu dominuje především zpravodajství televize Nova. Infotainment nejvýrazněji specifikoval Neal Postman ve své knize *Ubavit se k smrti* (2010). O infotainmentu mimo jiné říká, že: „Podstatou mého výkladu však není fakt, že televize má zábavný charakter, ale že učinila ze zábavy přirozenou formu zobrazení jakékoliv skutečnosti.“²⁹ Dále pak konkrétně ve vztahu k samotným moderátorům televizního zpravodajství uvádí: „Nezáleží na tom, co je předmětem zobrazení a jaký je úhel pohledu; nad vším se vznáší předpoklad, že nám to má přinášet především zábavu a potěšení. Právě proto se s námi hlasatelé zpráv, kteří nás denně zásobují úlomkami

²⁸ OSVALDOVÁ, B., J. Halada a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. s 92.

²⁹ POSTMAN, N.: *Ubavit se k smrti*. 2. vyd. Praha 2010. s. 105.

obrazů tragédie a barbarství, loučí se slovy „na shledanou zítra“. Proč vlastně? Dalo by se předpokládat, že několik minut vražd a násilností nám vystačí na měsíc bezesných nocí. Pozvání hlasatele však přijímáme, protože víme, že „zprávy“ nemáme brát vážně, ale svým způsobem jako zábavu. Vše, co ke zpravodajské relaci patří, nás v tom utvrzuje: líbivý vzhled a přátelský výraz moderátorů, jejich příjemné vtipkování, dramatická hudba, která pořad zahajuje a uzavírá, dynamický obrazový materiál, atraktivní reklamy – to vše naznačuje, že nic z toho, co jsme právě viděli, není důvodem k pláči.“³⁰ Sám Postman je tak velkým kritikem tohoto jevu (nikoliv už trendu, protože se jedná už o jeden ze zaběhnutých a specifických prvků komerčního televizního zpravodajství). Vedle Postmana stojí celá řada dalších kritiků infotainmentu. Jan Tomandl, autor knihy *Public relations a zpravodajství: Vliv hluboké proměny žurnalistiky na teorii a praxi vztahů s médii* (2012) uvádí, že: „bezesporu platí to, že čím více se necháváme zpravodajstvím bavit, tím méně se toho dozvídáme o světě kolem sebe, tím méně kontrolujeme vládu a moc a tím méně rozumíme politickým, ekonomickým a sociálním pohybům.“³¹ I on sám nicméně také dodává, že tento styl zpráv je nutné odsuzovat. Podle něj má právě takovýto druh zpravodajství silné kořeny, a neočekává jeho vymizení ani v budoucnosti.

O ztraktivnění obsahu zpravodajství mluvil i Martin Ondráček, tehdejší ředitel zpravodajství televize Nova, v roce 2011 následovně: „Televize všude na světě se snaží přinést na obrazovku spoustu formálních prvků, které by informace ztraktivnily. Nejbizarnější technickou novinku jsem viděl při posledních prezidentských volbách v Americe: CNN měla v Obamově volebním štábu redaktorku a šestačtyřicet kamer, které novinářku zabíraly z různých úhlů a pak ji jako holografický záznam přenesly a zhmotnily v Atlantě. A vy jste viděl jen tu redaktorku, která popisovala, že všude kolem jsou balonky. Absurdní vítězství formy nad obsahem.“³²

³⁰ POSTMAN, N.: *Ubavit se k smrti*. 2. vyd. Praha 2010. s. 105-106.

³¹ TOMANDL, J. *Public relations a zpravodajství: Vliv hluboké proměny žurnalistiky na teorii a praxi vztahů s médii*. 1. vyd. Zlín 2012. s. 116.

³² ŠEVELA, V. Kdo nudí, zaslouží pěstí. *Týden*. EMPRESA MEDIA, a.s. Číslo vydání 9. 27. 2. 2011, s. 43-45.

10 Vývojové trendy

V této kapitole diplomové práce bylo netradičně využito mimo jiné i informací z rozhovorů uvedených v praktické části. Jde o rozhovory s řediteli zpravodajství veřejnoprávního média a komerčního, Martinem Švehlákem za TV Nova a Zdeňkem Šámalem za ČT, dále pak s moderátory jednotlivých relací, za ČT s Marcelou Augustovou a za TV Nova Kristinou Kloubkovou. Autorka tento postup zvolila z toho důvodu, že v současné době na českém trhu neexistují takové publikace, které by dostatečně a podrobně popisovaly právě současné vývojové trendy v oblasti moderování.

10.1 Fragmentace

Stejně jako se neustále rozděluje a specializuje společnost, specializuje se neustále i divák televizního zpravodajství. Publikum se rozděluje na stále menší a menší segmenty, které vyhledávají pouze konkrétní mediální obsahy. Díky digitalizaci a komercializaci se televizní trh u nás i ve světě neustále rozděluje a specifikuje. „Dnes existují desítky stanic, které se obracejí k menším, homogenním skupinám publika. Například ve Velké Británii za posledních 30 let stoupl počet televizních kanálů ze tří na více než 300 a díky internetu a digitalizaci jich může dále přibývat.“³³ Televizní obsah se stále více rozčleňuje a uzpůsobuje na stále menší skupiny diváků a jejich potřeby. Podle Jana Tomandla, autora knihy *Public relations a zpravodajství: Vliv hluboké proměny žurnalistiky na teorii a praxi vztahů s médii* (2012), bude posledním stupněm neustálého rozčleňování a fragmentace následná individualizace obsahu. Divák, jako jednotlivce, bude dostávat takový mediální obsah – mediální mix, který mu bude na míru, to znamená, bude vyhovovat veškerému jeho zájmu a potřebám. Pro ukojení právě těchto potřeb a zájmů je pro diváky jednotlivce zásadní stále se zvyšující obliba, možná lépe už potřeba, využívat internetových zdrojů, případně internetového zpravodajství.

³³ TOMANDL, J. *Public relations a zpravodajství: Vliv hluboké proměny žurnalistiky na teorii a praxi vztahů s médii*. 1. vyd. Zlín 2012. s. 122.

10.2 Moderátor internetového zpravodajství

Televize je mrtvým médiem. To je proroctví do budoucnosti, o kterém se, se vznikem internetu obecně mluví už dlouho. Dokonce i generální ředitel CME, společnosti, která v Česku vlastní stanici Nova, Michael Garin, na výročním televizním veletrhu v Budapešti roku 2007 mluvil o tom, že: „televizní manažeři budou do deseti let bez práce.“³⁴ (Kálal 2009). Se zánikem televize přichází i zánik televizního moderátora, tak jak ho známe dnes. Stále častěji se do zpravodajských pořadů prolínají nové a nové technologie, které ovlivňují práci televizního moderátora zpravodajství. Nutností je dnes ovládnutí facebooku, bitteru a dalších sociálních sítí na dotykových obrazovkách v televizních studiích, přes které například dochází k propojení s diváky, kteří se skrze tuto cestu mohou stát součástí pořadu a přispět do něj svým dotazem nebo poznámkou. Internet se především díky stále kvalitnějšímu a rychlejšímu připojení k síti stává hlavním nástrojem pro vyhledávání zpravodajství. Televize divákovi nestačí. Televizní zpravodajství přichází pozdě. Vzniká tak internetová žurnalistika. Jestli na počátku jejího vzniku šlo pouze o zrcadlení tištěných médií, kdy například Mladá fronta dnes publikovala na idnes.cz, dnes už dokážou internetové zpravodajské weby přinášet i vlastní obsah. Od pouhých psaných textů se přechází ke vzniku krátkých reportáží, které doprovázejí atraktivní témata. Televizní zpravodajství je si už dávno těchto skutečností vědomo, a tak je dnes zcela běžné, že příspěvky vysílané ve zpravodajských relacích jsou po odvysílání ihned k dispozici na webových stránkách pořadů nebo televize. Příkladem může být například web České televize nebo televize Nova tn.cz. Digitální tvorba zpravodajství se podílí na takové praxi, že stačí, aby reportér dorazil s natočeným hrubým materiálem do redakce, a ještě než ho začne zpracovávat, internetoví redaktori mohou zajímavé části natočeného materiálu například spolu s krátkým textem už umístit na web. Zatímco reportáž televizního zpravodajství musí projít výrobním procesem, kdy je reportáž zpracovávána v několika fázích, které jsou pro její tvorbu nezbytné, je internetová zpráva daleko rychlejší, protože proces jejího vzniku je daleko kratší. Zprávy na internetu mají i díky velkému kvantu informací, které nabízejí, zcela jinou dynamiku, v tom smyslu, že například

³⁴ KOLEKTIV AUTORŮ: Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky. 1. vyd. Praha 2009. s. 135.

místo desítky minut trvající zpravodajské relace nabídnou krátký přehled zpráv o délce jen několika málo minut. Tyto krátké přehledy zpráv si zachovávají podobu jako vysílané zpravodajské relace. Typickým takovýmto příkladem jsou One minute World News zpravodajského webu BBC. Tyto zprávy „v jedné minutě“ svou podobou korespondují se zprávami televizními. Provází jimi moderátor z televizního studia, jehož projev je doprovázen video záběry konkrétních témat, příspěvek má svou znělku, případně i titulky a vlastní grafiku. I v České republice existuje obdoba takovýchto zpráv. Například existovala na webu tn.cz. Ještě před třemi lety byl tento souhrn zpráv moderován. Postupně vedení televize od moderace ustupovalo a upřednostňovalo jen čtený projev pokrytý pouze zvukovým záznamem. Nakonec z webu vymizel úplně. Dalším příkladem mohou být Bleskové zprávy na stránkách blesk.cz.

Specifickou formu zpravodajství do České republiky přináší projekt DVtv. Bývalí redaktori zpravodajského pořadu Události a komentáře vysílaného na České televizi, Martin Veselovský a Daniela Drtinová, přišli s internetovým pořadem, jehož obsahem jsou každodenní video rozhovory s hosty k aktuálním politickým, ekonomickým i společenským tématům. Pořad je vysílán od roku 2014 na zpravodajském webu Aktuálně.cz ve spolupráci s vydavatelstvím Economia. Role moderátora v tomto projektu je velmi významná. Videá o délce přes dvě desítky minut jsou a nebo nejsou různě prokládaná aktuálním obrazovým materiálem, přesto zde moderátor plní zcela dominantní funkci. Tento formát se těší velké oblibě u diváků. Svědčí o tom fakt, že DVtv vyhrála v anketě Křišťálová lupa v listopadu 2015 Cenu popularity a Projekt roku. Moderátor Martin Veselovský byl dokonce jmenován Osobností roku. Martin Veselovský na galavečeru u příležitosti předávání cen řekl: „Odezva diváků je na náš vkus skvělá. Byli jsme překvapeni, jakou si to, co děláme, našlo základnu lidí. Neustále jsme tou masou lidí, kteří se na nás dívají, tlačeni, protože se nám vyměnila cílovka, o zhruba deset let se omladila.“³⁵ Právě cílové skupiny jsou úskalím dnešního televizního zpravodajství tak, jak ho známe. Ziskávání dalších a také

³⁵ AKTUÁLNĚ.CZ: DVTV ovládla Křišťálovou lupu. Vyhrála Cenu popularity a Projekt roku, Veselovský je Osobností roku. [online] 2015. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW:<<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/dvtv-uspela-v-ankete-kristalova-lupa-vyhrala-cenu-popularity/r~3693b9908eda11e58f750025900fea04/>>

mladších diváků je jednou z nejdůležitějších snah tvůrců televizního zpravodajství u nás. To, že se to ve velké míře daří internetovému zpravodajství, je jasným odkazem na to, jakým směrem se bude ubírat jeho vývoj v následujících letech.

Budoucnost moderátora televizního zpravodajství je pro zpravodajství obecně podle ředitele zpravodajství ČT Zdeňka Šámala rozdílná: *„Troufnu si odhadnout, že v komerci se budou hledat dokonalí entertejnéři, že se tam budou hledat osobnosti, které jsou třeba bývalými špičkovými sportovci, ale zároveň je v nich něco víc, mají ten faktor X. Co se týká veřejnoprávní televize, mohu říci, že pokud se trend, který je tady nastolený, nezmění, tak to budou obratní profesionálové ideálně středního věku, to se od nás vyžaduje, kteří mají za sebou dostatečně průhlednou profesionální přípravu v oboru. Za nejlepší přípravu pro moderátora Událostí považuji přípravu v rámci ČT24, případně hodně intenzivní reportérskou přípravu. Rozhodně to nebudou otroci čtecího zařízení.“*

Na otázku, jestli je podle něj televize, potažmo televizní zpravodajství mrtvým médiem, odpovídá Zdeněk Šámal, ředitel zpravodajství ČT, následovně: *„Už před lety jsem říkal, že televize je umírajícím médiem a bude umírat pomalu a dlouho. Já se jejího definitivního konce nedožiju. Teď jsem nucen svůj názor revidovat, protože čím dál víc posuzuju televizní obrazovku jako technologický způsob, jak dopravit obsah k divákovi. Musíme počítat se způsobem, jak mladší lidé konzumují informace, a musíme vědět, že televize je nejvlivnějším a nejmasovějším způsobem, jak dopravit obsah co největšímu obsahu diváků, a to bude platit dlouho. Televizi ale stárne publikum, ČT24 má průměrného diváka v šedesátiletém člověku, ti lidé by časem vymřeli. Hledáme způsob jak televizní obsahy dostat k divákovi jinou cestou. Příští generace si pustí zprávy, kdy a jak bude chtít a v odpovídající podobě. Nová média (a nepovažují za nové médium zpravodajský web ČT24 ani tn.cz, ty už patří mezi ta stará) budou mít svoje vyústění v mobilních komunikátorech, ať už se jedná o telefony, iPady, tablety a časem k tomu přibude i něco dalšího. A pořád bude ten konečný konzument stát o profesionálně vyrobený a prezentovaný obsah. Televizní profesionál, pokud najde způsob, jak svůj obsah dodat divákovi, tak se nemusí bát o budoucnost. Říkalo se, že internet všechno zvalcuje, ano, ale jako nosič. Nakonec se ukázalo,*

že klíčem k internetu je obsah. A je potřeba někoho, kdo ten obsah umí vyrobit s televizní kvalitou.“

Za ty nejlepší zpravodajské obsahy považuje Šámal pořady na internetové televizi Stream, od autorů Pavla Zuny a Martina Krušiny. Označuje je za televizní profesionály, kteří měli vždy cit vyrobit dobrou reportáž. Budoucnost zpravodajství na internetu je podle něj v kratších formátech.

Budoucnost moderátorů komerční televize vidí ředitel zpravodajství televize Nova Martin Švehlák zase následovně. Podle něj půjde především o moderátory, kteří budou neustále prohlubovat stávající novinářské zkušenosti, objektivitu a pozitivní působení na diváka. Moderátoři budou podle něj více využívat nové technologie a budou si muset osvojovat jejich užití během vysílání relací. Samotná studia zpravodajství komerčních stanic mohou podle něj v budoucnu tíhnout k vyššímu užívání 3D grafik, případně virtuálních studií.

Na otázku, jak bude vypadat moderátor televizního zpravodajství za 10 let, odpovídá Martin Švehlák takto: *„Jak si bude přát divák.“*

PRAKTICKÁ ČÁST

11 Vymezení výzkumného cíle

Cílem praktické části této diplomové práce je ověřit některé hypotézy, které vyplynuly z předchozí, tedy teoretické části této práce. Smyslem je tudíž zjistit, zda jsou pravdivé, či nikoliv. Tato kapitola proto jasně vymezuje výzkumné cíle praktické části této diplomové práce. Jejím účelem je srovnat práci moderátorů ve zpravodajství veřejnoprávní a komerční televize a najít a zformulovat odpovědi na konkrétní výzkumné otázky.

Liší se náplň práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi?

Liší se harmonogram práce moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi?

Liší se podmínky pro činnost moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní a komerční televizi?

Liší se technické vybavení televizního studia zpráv ve veřejnoprávní a komerční televizi?

11.1 Výzkumné hypotézy

Nalezení a zformulování správných odpovědí na otázky nastíněné výše pomocí výzkumu je účelem následující kapitoly. Přesto ale lze stanovit předpokládané odpovědi na tyto otázky, kterými jsou výzkumné hypotézy.

Hypotéza č. 1: Harmonogram práce moderátora zpravodajství ČT je odlišný než harmonogram práce moderátora zpravodajství TV Nova.

Hypotéza č. 2: Náplň práce moderátora televizního zpravodajství na ČT je odlišná než náplň práce moderátora zpravodajství TV Nova.

Hypotéza č. 3: Podmínky pro činnost moderátora televizního zpravodajství ČT jsou odlišné od podmínek pro činnost moderátora na TV Nova.

Hypotéza č. 4: Technické vybavení televizního studia zpráv v ČT je odlišné od technického vybavení televizního studia zpráv TV Nova.

11.2 Výzkumná metodika

Pro ověření daných výzkumných hypotéz a nalezení správných odpovědí na kladené otázky uvedené v předchozí kapitole zvolila autorka diplomové práce několik výzkumných metodik a postupů.

Hlavními metodami zvolenými jako základní nástroje průzkumu či výzkumu byly metody následující: rozhovory a zúčastněné pozorování. Rozhovory byly vedeny na základě záznamových listů. Šlo o strukturovaný rozhovor ve formě otázka, následná odpověď. Vyžadované informace byly získávány v přímé interakci s respondentem. Zúčastněné pozorování bylo provedeno aktivním pozorováním přímo ve studiu během vysílání jednoho vydání relace Události a jednoho vydání Televizních novin.

11.3 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek pro metodiku posloužily jednak rozhovory s řediteli zpravodajství veřejnoprávní a komerční televize. Konkrétně šlo o ředitele zpravodajství České televize Zdeňka Šámala a ředitele zpravodajství televize Nova Martina Švehláka. Dále šlo o rozhovory s moderátory jednotlivých relací, tedy s Marcelou Augustovou z Událostí a Kristínou Kloubkovou z Televizních novin. Jako výzkumný vzorek pro metodiku dále posloužili rozhovory s vedoucími vydání, nebo také producenty, za Českou televizi s Danielem Pavlíkem a za televizi Nova s Petrem Semeckým.

K tvorbě praktické části diplomové práce bylo využito i poznatků, vypořádaných během vysílání jednotlivých relací a pohledu do zákulisí tvorby zpráv.

Způsobem výběru výzkumného vzorku se autorka diplomové práce pokusila zahrnout alespoň nejvlivnější aspekty, které ovlivňují pozici moderátora televizního zpravodajství. Kladem těchto výzkumných vzorků je četnost rozhovorů a pestrá škála pracovních pozic ovlivňujících práci moderátora televizního zpravodajství.

11.4 Harmonogram výzkumu

a) Přípravná fáze

V přípravné fázi výzkumu autorka domluvila rozhovory s výše zmíněnými osobami. A zajistila realizaci vlastní přítomnosti na jednom z vydání Událostí a jednom z vydání Televizních novin.

b) Realizační fáze

V realizační fázi autorka reportáže přistoupila k domluveným rozhovorům. Ty proběhly během měsíce ledna a na začátku února 2016. Dále autorka diplomové práce přistoupila k realizaci zúčastněného pozorování, provedeného taktéž v měsíci lednu.

c) Vyhodnocovací fáze

Získané materiály autorka diplomové práce následně popsala a vyhodnotila. Tyto postřehy pak autorka diplomové práce zaznamenala v podkapitole 11.5 Výsledky výzkumu a 11.6 Interpretace výsledků výzkumu.

11.5 Výsledky výzkumu

Výsledkem výzkumu bylo získání odpovědí na otázky, které autorka diplomové práce pokládala během rozhovorů, jejichž následná interpretace vedla k otestování hypotéz.

Autorka diplomové práce získala od ředitelů zpravodajství jak veřejnoprávní, tak komerční televize odpovědi na následující otázky, profilované na zaměření daného média: Kdo je kvalitní moderátor televizního zpravodajství na ČT1/ TV Nova? Jaké by měl mít moderátor televizního zpravodajství znalosti na ČT1/ TV Nova? Jakou roli hraje vzhled u moderátora televizního zpravodajství na ČT1/ TV Nova? Jakou roli hrají technické dovednosti u moderátora televizního zpravodajství na ČT1/ TV Nova? Jaký důraz je kladen na znalost jazyka v ČT1/ TV Nova? Jaký má osobnost moderátora televizního zpravodajství vliv na sledovanost relace na ČT1/ TV Nova? Jaký vliv mají moderátoři na úpravu „studií“ na ČT1/ TV Nova? Co se týká samotného studia a pohybu moderátorů – je lepší stát, nebo sedět? Jaké jsou požadavky na pozici moderátora televizního zpravodajství na ČT1/ TV Nova? Podle jakých kritérií

jsou moderátoři televizních zpravodajství vybíráni na ČT1/ TV Nova? Jaké nejčastější chyby vnímáte u moderátorů televizního zpravodajství obecně? Kdo je podle vás v současné době nejlepším moderátorem zpravodajství v České republice? Některé tyto otázky byly případně rozvedeny dalším dotazováním za účelem získání co nejpřesnějších odpovědí.

Dále autorka diplomové práce získala od moderátorek jednotlivých hlavních zpravodajských relací uvedených na veřejnoprávní a komerční televizní stanici odpovědi na následující otázky, zaměřené u každé moderátorky na konkrétní typ média, kde svou práci vykonává: Jak dlouho vykonáváte pozici moderátora televizního zpravodajství na ČT/ TV Nova? Co je náplní vaší práce moderátora zpravodajství na ČT/ TV Nova? Popište svůj denní pracovní harmonogram. Jaký je váš vliv na úpravu moderovaného textu? Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti znalostí? Navštěvujete kurzy rétoriky? Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti technických dovedností? Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti vzhledu? Kdo nese odpovědnost za váš vzhled během moderování? Souvisí s vaší prací moderátora televizního zpravodajství vlastní prezentace mimo obrazovku? Jak by měla vypadat? Snažíte se tvořit si image? Pokud ano, jak? Jaký vliv má na pozici moderátora televizního zpravodajství na ČT/ TV Nova osobnost moderátora? Jaké vlastnosti například musíte potlačit? Co naopak v práci zúročujete? Jak by měl podle vás vypadat kvalitní moderátor televizního zpravodajství na ČT/ TV Nova?

Pro účely diplomové práce byly dále získány odpovědi na otázky od vedoucích vydání jednotlivých hlavních relací televizního zpravodajství. Vedoucí vydání odpovídali, ve vztahu k zaměření média, ve kterém působí, na tyto otázky: Kvalitní moderátor komerčního televizního zpravodajství, kdo to podle vás je? Jaké má mít moderátor televizního zpravodajství ČT1/ TV Nova znalosti? Vzhled? Technické dovednosti? Jiné znalosti? Jaký má moderátor televizního zpravodajství na ČT1/ TV Nova podle vás vliv na sledovanost dané relace? S jakými chybami se nejčastěji u moderátorů televizního zpravodajství ČT1/ TV Nova setkáváte? Jaký vliv má na práci moderátora televizního zpravodajství jeho osobnost? Na co by si měl moderátor zpravodajství během vysílání dávat pozor? Jaké požadavky máte na moderátora

televizního zpravodajství u relace, kterou vydáváte? Proč je podle vás více žen moderátorek než mužů ve zpravodajství ČT1/ TV Nova?

11.6 Interpretace výsledků a diskuze

Na základě interpretace výsledků výzkumu lze říci, že díky stanoveným metodám dospěla autorka diplomové práce k několika zjištěním, která prokazují rozdíly v porovnávaných oblastech.

Na pozici moderátora zpravodajské relace vysílané na veřejnoprávním médiu - České televizi je kladen důraz především na profesionalitu. Za kvalitního moderátora televizního zpravodajství považuje ředitel zpravodajství České televize Zdeněk Šámal (Příloha B) člověka, který je profesionální především v přístupu k práci a v technických věcech jako je včasnost, spolehlivost, zodpovědnost. Diváci mu musí důvěřovat a akceptovat ho jako autoritu. Svými znalostmi, vystupováním a prezentací na obrazovce by tento jedinec měl dokonale reprezentovat instituci, v níž je zaměstnán. Česká televize a její zpravodajství podle něj představují především seriózní až vážné zpravodajství, které si zachovává vysokou důvěryhodnost sdělovaných informací. Moderátor by měl být podle něj nositelem právě důvěryhodných informací, které divák už nebude chtít a nebude muset dále ověřovat. Aspekt zábavnosti je pro moderátora televizního zpravodajství České televize méně důležitý. Moderátor by se měl zaměřovat na specifické události. K tomu Šámal dodává: „*Pro nás jsou zajímavé ty zprávy, které v uvozovkách vstoupí do dějin. Byť to mohou být malé české dějiny v naprosto nevýznamných oblastech*“. K práci moderátora podle Šámala i přesto patří například úsměv.

Moderátoři České televize uvádějí takové zprávy, které jsou upravené do formy konzumovatelnosti. Prvky infotainmentu Šámal odmítá. Znakem konzumovatelnosti je například nezařazování každodenního velkého bloku se zahraničním zpravodajstvím, i za předpokladu, že mohou být zahraniční události zásadnější než některé domácí. Tento fakt je podle něj ověřen ve sledovanosti. Určující je pro něj blízkost zprávy. Pro moderátora televizního zpravodajství na České televizi jsou klíčové znalosti. Měl by být schopen se zorientovat rychle ve všem, pokud není moderátorem specializované relace. Nezbytností pro moderátora televizního zpravodajství je i hlubší zkušenosti z jiných oblastí. Zpravodajství je podle Šámala řemeslo. Špičkového

moderátora podle něj tvoří právě znalosti z jiných oblastí a brilantní ovládní řemesla zpravodajství. Jako příklad uvádí v současné době novou posilu moderátorského týmu Událostí Michala Kubala, který je odborníkem na zahraniční politiku a zároveň kvalitním moderátorem. V jeho podání jsou podle Šámala zprávy z oblasti zahraničí zvláště důvěryhodné.

Dále uvádí, že vzhled moderátorů hraje ve zpravodajství veřejnoprávní televize stále menší roli. Nicméně se musí jednat o člověka, který je telegenní a sympatický a jenž bude rozumět tématům, bude je umět podat zajímavou formou. Musí umět vzbudit u diváků zájem o informaci. Moderátor by měl mít schopnost zaujmout. Prezentovat zprávy s vlastním zaujetím i přesto, že ve skutečnosti ho nezajímají. Současně by moderátor televizního zpravodajství České televize měl mít technické dovednosti jako ovládní práce s kamerou, umění zachovat klid při výpadku čtecího zařízení, tedy ovládní improvizace. K jeho znalostem musí patřit i základní znalosti českého jazyka. K jejich ověřování využívají moderátoři na České televizi jazykové redaktory a průběžně se mohou vzdělávat ve vzdělávacím centru zpravodajství. Vedení České televize také dostává každý půlrok analýzu pracovníků Ústavu pro jazyk český Akademie věd, kteří analyzují vybrané zpravodajské relace.

Šámál přiznává, že osobnost televizního moderátora má na sledovanost relace významný vliv. To podle něj vede k tomu, že některé pořady jsou spíše osobnostně profilované, jako příklad uvádí Otázky Václava Moravce. U hlavní zpravodajské relace jsou vybírání příjemní lidé, důvěryhodní s image. Ta se podle Šámala nedá utvořit uměle, ale musí být pro ni položen dostačující základ. Zpravodajství obecně je podle něj feminizovaným oborem. Moderátorek je více než moderátorů. Dokazuje to i nedávné složení moderátorského týmu Událostí, který tvořila Marcela Augustová, Daniela Písařovicová, Aneta Savarová a Jakub Železný. Teprve před nedávnem se složení proměnilo a rozrostlo o jednoho muže Michala Kubala, který nahradil Anetu Savarovou, která ze zdravotních důvodů tým moderátorů dočasně opustila. Šámál za tento nepoměr může horší finančnímu ohodnocení. Muži podle něj musí živit rodiny. Navíc je podle něj současná televizní žurnalistika mladá a hodně vyčerpávající. Reportérům podle něj hrozí vyhoření v raném věku. K tomu uvádí: „*Skvělé by bylo, kdybychom byli v anglo-německém modelu, kdy máme reportující padesátníky.*“

Ale oni už zažili vše, a chtějí moderovat, ale ona po tom není poptávka. Nechci tady zase 82 moderátorů. Ale čím je motivovat, aby nevyhořeli? To je otázka, kterou si kladu a na kterou nemám jednoznačnou odpověď.“ Nicméně není zastáncem prosazování celebrit do vysílání. *„Styl, kdy televize Prima udělá ze špičkového sportovce moderátora, to je styl, který žurnalistiku trochu degraduje. Stejně tak si myslím, že býtí modelkou není dobrá průprava k tomu, aby byl člověk moderátorem relace, které má člověk věřit.“*

Vliv moderátorů na úpravu televizních studií v České televizi stále roste. Podle Šámala jsou k tomu dokonce tlačeni. Domnívá se, že pohyb moderátorů zajišťuje dynamiku relace. Zároveň ale dodává, že divák si podle něj zvykne na všechno.

Za požadavky na pozici moderátora televizního zpravodajství na České televizi považuje, aby měl jedinec faktor X, aby byl telegenní a především, respektovaný profesionál s praxí v oboru. Uvádí: *„Doba hezkých a sympatických tváří už skončila. To jsou moderátoři minulého století. Alespoň u nás je tomu konec. Neříkám, že nebudou dál potřeba, ale je potřeba k tomu něco umět.“*

Šámál přiznává, že v České televizi je vleklý tlak na pozice moderátorů, který přichází z řad redaktorů. Vybírání jsou pak podle několika faktorů. Jednak podle instituce a jejích potřeb. *„V roce 2011, kdy jsem se sem vrátil, tak jsem zjistil, že v rámci ČT24 se střídá 84 tváří. To je strašné. Vy tu instituci musíte nějakým způsobem personifikovat, takže jsme ten počet snížili, hlavně to bylo neekonomické.“* dodává Šámál. Moderátory vybírají z řad reportérů, kteří brilantně zvládají živé vstupy. Ideálním sítem je proto práce ve zpravodajství ČT24. Takovýto vstupař (reportér orientovaný pouze na živé vstupy z terénu) je pak podle něj schopen vysílat odkudkoliv – moderátor pak také.

Za nejčastější chyby moderátorů jsou v České televizi považovány neznalost tématu, nepřipravenost, neprofesionalita.

Z pohledu ředitele komerčního typu zpravodajství, ředitele zpravodajství TV Nova Martina Švehláka (Příloha C), je kvalitním moderátorem především dobrý novinář. Moderátor, který není novinářem, se podle něj stává pouze čtoucí hlavou, která může produkovat jakoukoliv informaci a tím se může stát pro konzumenty zpráv

nedůvěryhodným. Podle Švehláka takový nedostatek divák vždy odhalí. Kvalitu moderátora komerční televize tak podle něj určuje důvěryhodnost složená z profesionality a schopnosti moderovat.

Za důležité znalosti pro profesi moderátor komerčního zpravodajství považuje žurnalistické schopnosti, které umožňují moderátorovi podávat zprávu zasvěceně a fundovaně. Co se týče vzhledu, není v komerčním zpravodajství podle Švehláka vždy na prvním místě. K tomu uvádí: *„Správně pojaté komerční zpravodajství by mělo akceptovat to, co chtějí lidé vidět, a ne vždy to znamená, že chtějí vidět programově krásnou tvář, tvář, která je obecně vnímána jako krásná. Ta definice pojmu velmi krásná je velmi těžká a zatím se nikomu nepovedla. Spíše by měla působit příjemně, důvěryhodně a s vědomím toho, že vlastně vstupuje do domovů těch lidí. Na rozdíl od jiných moderátorů to u těch televizních je primárně o tom, že ta tvář se stává součástí životního prostoru diváků. V obývacím pokoji je televizor, kolem televizoru jsou nejbližší členové rodiny toho, kdo sleduje ty zprávy, a ten moderátor se – i velikostí své hlavy, velikostí své postavy – stává součástí té rodiny, jejich životního prostoru. Musí tedy působit tak, aby nerušil.“*

Nároky na technické dovednosti týkající se moderátorů komerční televize jsou podle něj standardní, jako ovládání počítače a technologií, které jsou potřeba pro žurnalistickou práci.

Jako požadavky na pozici moderátora televizního zpravodajství v televizi Nova uvádí: novinářská zkušenost, novinářská praxe, schopnost pracovat pod stresem, schopnost reagovat na chyby a nedostatky během vysílání a schopnost být neustále k dispozici, ve smyslu, že je moderátor schopen věnovat se moderaci při náhlé aktuální situaci. Moderátoři Televizních novin jsou vybíráni podle schopností a zkušeností. K tomu Martin Švehlák dodává: *„Někdo, kdo si myslí, že může přijít z ulice a může začít moderovat hlavní zpravodajskou relaci na jakékoliv televizi, je naivní a dokládá to pouze to, že chce být pouze mluvící hlavou, tváří, ale bez zkušeností a prožití si od píky té novinářské a posléze té moderátorské práce, bez této zkušenosti prostě nemůže fungovat dobře.“*

Moderátoři televize Nova se musí řídit interním kodexem novináře redakce zpravodajství a publicistiky televize Nova, který určuje například formu vyváženosti, objektivitu, pravdivosti zpravodajství. Každý moderátor je s ním srozuměn, než začne moderovat. Tento kodex však neupravuje jazyk, který má moderátor ve vysílání používat. Švehlák uvádí, že musí mít primárně faktickou a formální správnost. Moderátoři mluví spisovnou češtinou a drží si formální správnost výrazů, které se používají.

Podle Martina Švehláka má osobnost moderátora televizního zpravodajství vliv na sledovanost dané relace: *„Sympatický, příjemný a důvěryhodný a přátelský vzhled moderátora vytváří atmosféru celého pořadu. Jestliže by byl moderátor negativistický svým vystupováním, tak by přenášel tuto atmosféru na diváky a tím pádem by se to odráželo na celém dojmu a vjemu toho zpravodajství.“*

Jako chybu moderátora nevnímá přeřeky, ale musí být snaha je eliminovat. Za nejlepšího současného moderátora televizního zpravodajství považuje Reye Korantenga. Podle Švehláka jde o excelentního novináře s přehledem a s vysoce důvěryhodným moderátorským působením.

Podle Švehláka jsou ve zpravodajství televize Nova pouze kvalitní moderátoři vybíráni bez ohledu na pohlaví.

Během moderace je podle něj lepší sedět, kvůli pohodlí moderátora, kterému tato pozice usnadňuje výkon.

Z pohledu moderátorky Událostí Marcely Augustové, jak uvedla v rozhovoru (Příloha D), je hlavní náplní moderátora Událostí být především v obraze. Moderátor Událostí se podílí na stavbě relace, formuluje studia před reportážemi, připravuje se na rozhovory s aktéry. Stává se i to, že jednou za čas vyjede do terénu natočit reportáž, nebo upoutávku a udělat živý vstup. Náplní práce moderátora Událostí je nezmatkovat při neočekávaných událostech a ovládat schopnost tlumočit improvizovaně bez čtecího zařízení divákům všechno, co je potřeba. Náplní moderátora je podle Augustové také schopnost mluvit bez úřednických, policejních a dalších „patvarů“. Projev moderátora by měl být uvolněný a přirozený.

Pracovní harmonogram moderátora Událostí začíná kolem poledne, s příchodem do práce. Ve dvě hodiny odpoledne následuje porada nad kostrou Událostí. Další prací moderátora je následně natočit upoutávku na večerní vydání Událostí. Od patnácti hodin jde potom moderátor do maskérny, ze které míří rovnou do redakce, kde pracuje na konkrétních textech. Po vysílání čeká moderátora Událostí hodnotící porada.

Jak Marcela Augustová uvádí, práce moderátora je podle ní týmová práce, sama tvoří formulace, nicméně poslední slovo má v případě dohadů editor.

Co se týče požadavků v oblasti znalostí, nepozoruje ze strany zaměstnavatele nároky. Základním kritériem je podle ní ochota pracovat na sobě samém. Kurzy rétoriky nenavštěvuje. Požadavky ze strany zaměstnavatele v oblasti technických dovedností ale pozoruje. Jako moderátorka se musí orientovat ve virtuálním studiu, plazmu ovládá pomocí tabletu, občas využívá k práci i elektronickou tužku. Marcela Augustová k tomu dodává: *To je poměrně komplikované, protože nestačí jen klikat, aby mohl člověk i malovat, musí se přepínat mezi dvěma různými režimy.* Požadavky v oblasti vzhledu zajišťuje na České televizi tým profesionálů, který se stará jak o make-up, tak o oblečení a doplňky. Za vzhled moderátora nese odpovědnost právě tento tým. Radikální změny například v účesu je nutné konzultovat s vedením.

Odpovědnost moderátora je podle Augustové také v profilování moderátora mimo obrazovku. Nemělo by podle ní docházet k rozporu například: *Aby si lidi, kteří mě potkají mimo ČT, neřekli – na obrazovce káže moudra a v civilu se chová blbě, arogantně.*“

Kristina Kloubková (Příloha E), moderátorka Televizních novin, která moderuje zprávy od roku 2009, považuje za hlavní náplň práce moderátora vypadat dobře. Dále uvedla, že moderátor musí vědět, o čem mluví, a srozumitelně informace předat divákovi. Důležitá je i práce s reportéry a ověřování faktů. Moderace má připomínat spíše vyprávění. *„Mělo by to vypadat, jako když člověk mluví s mámou v obýváku, a ne že jsem tady paní, která chrlí informace jako kulomet.“* Zprávy se snaží podávat jemně, lidsky. Jak uvádí, vliv na úpravu moderátorských textů je veliký, na moderování se připravuje například přečtením celé reportáže.

Pracovní harmonogram moderátora Televizních novin začíná kolem dvanácté hodiny, prohlédnutím bodového scénáře zpráv. Ve 13. hodin následuje porada redakce, na které jsou probírána témata, která reportéři natáčejí. Následuje natočení upoutávky na večerní vydání Televizních novin. Moderátor následně navštíví maskérnu a může se připravovat na vysílání. Na studiích může začít pracovat už přibližně od šestnácté hodiny. Přípravě studií ještě předchází rozdělení jednotlivých úvodů k reportážím mezi moderátory Televizních novin, kteří jsou dva.

Kloubková uvádí, že požadavky v oblasti znalostí moderátora zaměstnavatel nemá. Sama se snaží mít všeobecný přehled. Kurzy rétoriky aktuálně nenavštěvuje. Požadavky v oblasti technických dovedností také nepozoruje, ovládání techniky se jí ani jejího kolegy netýká. Jako požadavky v oblasti vzhledu uvádí zákaz razantního zkracování vlasů. Moderátor Televizních novin může v soukromí nosit takové oblečení, jaké uzná za vhodné. Přesto musí dodržovat zásady slušného chování, a neměl by dělat věci, které se k jeho pozici nehodí. Kloubková jako příklad uvádí nemožnost vystupování v divadle ve spodním prádle. Člověk, který moderuje zprávy, by podle ní měl být slušným člověkem, projev osobnosti moderátora hodnotí pozitivně. Kvalitní moderátor televizního zpravodajství na komerční televizi by měl mít všeobecný přehled, mělo by jít o zkušeného člověka v oboru. Vystudování oboru nepovažuje ale za podmínku kvalitního výkonu moderátora. Jak uvádí, sama je baletkou, a přesto se snaží kvalitně moderovat Televizní noviny. Kristina Kloubková vystudovala taneční konzervatoř se zaměřením na balet na střední škole.

Kvalitním moderátorem televizního zpravodajství je podle vedoucího vydání Událostí Daniela Pavlíka (Příloha F), člověk odpovídající kvalitám Marcely Augustové. Profesionál, který zvládá bez problémů stresové situace. Je schopen bez čtecího zařízení odbavit z terénu celé padesátiminutové Události (při povodních, volbách a podobných situacích). Dlouholetá zkušenost reportéra je podle něj obecně vždy pro moderátora výhodou, měl by působit seriózně, důvěryhodně a nikdy nedělat faktické chyby. Kladně Pavlík hodnotí i osobitý styl projevu moderátora. U Augustové vyzdvihuje práci s jazykem, která ve výsledku stojí za textem upraveným do srozumitelné a jazykově dokonalé podoby. Za kvalitního moderátora považuje také Jakuba Železného, u kterého vyzdvihuje schopnost vést rozhovory s respondenty.

Podle Pavlíka musí mít moderátor základní všeobecný přehled, nepotřebuje ale žádnou speciální školu. Nutností je ale orientace v politice a zahraničních reáliích, která je podle něj ověřována hlavně během improvizace a živých rozhovorů. Vzhled je podle něj podobně důležitý jako výše zmíněné schopnosti. Moderátor by měl mít příjemný výraz, ale hlavně seriózní a důvěryhodné vystupování. Podobné vlastnosti podle něj automaticky nesou většinou lidé ve vyšším věku, s velkou zkušeností. Jako příklad uvádí, Pavlík moderátory v USA nebo ve většině západní Evropy, kde by hlavní zprávy měli moderovat jen ti nejzkušenější, ne ti nejhezčí lidé. Za nutné technické dovednosti moderátora považuje čistou srozumitelnou řeč bez logopedických nebo nářečních vad, naléhavost v hlase ve vhodně zvolený okamžik a velkou odolnost vůči stresu, který divák nesmí nikdy odhalit. Vhodná jsou přirozená gesta.

Podíl moderátorů na sledovanosti by nepřeceňoval. Jako příklad uvádí změnu na komerční stanici TV Prima v době, kdy nasadili sportovní celebrity – Romana Šebrleho – na výsledky to podle něj žádný velký vliv nemělo. Podle vedoucího vydání Událostí moderátoři zčásti určují zájem diváků, ale způsob přípravy a kvalita vysílaných zpráv jsou podstatnější. *„Obecně platí a dokládají to i čísla ATO, že při výměnách moderátorů se dramatické změny ve sledovanosti nekonají. I proto, že v Česku v hlavních zprávách všechny stanice nemají jen jednoho nebo dva moderátory, ale mění víc tváří (v ČT jsou to čtyři moderátoři). Nedostaví se tak efekt, který nesou jiné pořady třeba Davida Lettermanna, Jana Krause nebo možná i Václava Moravce. Tam o sledovanosti naopak určitě rozhoduje osobnost moderátora. Ve zprávách v daleko menší míře.“* uvádí Pavlík.

Za chyby u moderátorů považuje přepisování textu bez detailní znalosti následné reportáže, varuje především před posunem významu. Chybou je podle něj ale i duplicita informací ve studiu a v reportáži. Nepříjemné je i selhání při vedení živého rozhovoru třeba s ministrem nebo jiným aktérem dne. Pokud neodpoví na otázku a moderátor se nedoptá, je to trapné. Stejně neomluvitelné je neposlouchat respondenta a zeptat se ho na něco, co už sám před tím řekl. Obecně si moderátoři mají sami připravovat otázky, aby si museli problematiku nastudovat a mohli pak pružně reagovat během rozhovoru.

Vliv osobnosti moderátora hraje velkou roli a vidí ji hlavně v důvěryhodnosti, seriózním projevu a výrazu, též v letité zkušenosti. K suverénnímu vystupování podle něj patří velká dávka sebevědomí a sugestivní hlas. Moderátor, který mluví k milionu diváků, musí být podle Pavlíka trochu exhibicionista a mít charisma i silnou sociální inteligenci. K tomu Pavlík dodává: „*Jde o věc, která se bohužel dá jen těžko naučit, a proto tu práci nemůže dělat každý.*“

Moderátor by si měl podle Pavlíka ale zachovávat neutrální projev a také odstup. Hlavně při živých rozhovorech, kdy nesmí fungovat jako obhájce někoho nebo arbitř. Neměl by dávat najevo ani své sympatie.

Jako požadavky na pozici moderátora uvádí důvěryhodný projev a vzhled, dobrý hlas, skvělá znalost českého jazyka a práce s ním, všeobecný přehled, dlouholeté novinářské zkušenosti, a také bezúhonnost a takové soukromí i osobní vztahy, které nebudou moderátora dostávat do konfliktu zájmů.

Podle Pavlíka je ve zpravodajství ČT podíl mužů a žen vyrovnaný.

Podle vedoucího vydání, neboli producenta Televizních novin Petra Semeckého (Příloha G) je kvalitním moderátorem komerčního televizního zpravodajství člověk s velmi dobrým všeobecným rozhledem, člověk, který má přehled o aktuálním dění. Člověk, který má tzv. „už něco za sebou“ (profesně i lidsky). Člověk, který umí dobře pracovat s jazykem, má dar tzv. „zkratky“ (umí stručně a jasně popsat daný problém). Člověk, který má výborné komunikační vlastnosti, umí navázat kontakt s divákem, je pro diváka příjemného vzhledu, dobře čte. Osobnost moderátora je podle něj zásadní, protože se odráží v naplňování právě těchto bodů. Moderátor televizního zpravodajství by měl splňovat požadavky v oblasti znalostí, vzhledu i technických dovedností. Měl by tedy mít všeobecný rozhled napříč obory, kterým se zpravodajství věnuje, přirozenou inteligenci a vzdělání. Petr Semecký ale dodává, že vzdělání v oboru nemusí být podmínkou nutnou, „*znám lidi, kteří byli vynikající novináři a moderátoři, aniž vystudovali VŠ.*“ Podstatná je podle něj kvalitní práce s jazykem (modulace hlasu, strukturování věty). Moderátor by dále měl mít příjemné vystupování i vzhled, mělo by jít o člověka – fotogenického. Podle vedoucího vydání Televizních novin je pro moderátora zásadní i dobrá orientace v prostoru a čase, která platí zvlášť během živého

vysílání. Moderátor by měl dále umět reagovat na rychlé změny během vysílání. Tyto požadavky jsou kladeny na moderátory Televizních novin. Dále je pak nutná dobrá komunikace a interakce s editorem i producentem. Zásadní je pak i samostatnost.

Vliv moderátora na sledovanost relace komerčního zpravodajství je podle něj teoreticky velký, dodává ale, že praxe ukazuje, že v současné době zase tak výrazný není. Pokles sledovanosti vyzoroval v době, kdy Televizní noviny prošly změnou, a moderoval je krátký čas pouze jeden moderátor. Diváky podle něj tato forma ale neuspokojila. „*TN moderované jedním člověkem jim (divákům pozn. autorky) připadaly podřadné*“.

Nejčastěji se u moderátorů setkává s chybami v čteném projevu, kdy moderátor pouze přečte text, který je mu napsán redaktorem. Za chybu považuje i špatnou orientaci v prostoru a čase.

Podle něj není v současné době tak markantní rozdíl mezi počtem moderátorů a moderátorek. Nicméně přiznává, že v praxi se setkává s tím, že mnohem více příchozích redaktorek touží být moderátorkami.

Autorka diplomové práce na základě zúčastněného pozorování může konstatovat několik postřehů nad rámec již zmíněných informací. Autorka diplomové práce tedy může konstatovat následující: moderace ve virtuálním studiu České televize působí složitějším dojmem než moderace ve studiu Televizních novin. Ovládání virtuálních prvků, zároveň čtení textu ze čtecího zařízení, orientace v prostoru a čase, vyžaduje technické dovednosti na vysoké úrovni.

Dále autorka diplomové práce vyzorovala, že moderátor České televize moderuje zprávy sám, a upravuje si tak všechna čtená studia, zatímco moderátoři Televizních novin jsou dva, relaci mají rozdělenou napůl, a odmoderují tedy polovinu toho, co moderátor na České televizi. Kdo bude prezentovat jaké studio, rozhoduje vedoucí vydání, nikoliv sami moderátoři. Ti nicméně v tomto původním rozdělení mohou po konzultaci s vedoucím vydání udělat změny a studio, které je například určené kolegovi, si s ním vyměnit.

Moderátoři Událostí se během relace mohou objevit i jako reportéři v terénu s nějakým příspěvkem, který je zařazen do skladby zpráv.

Moderátoři Televizních novin se nemusejí účastnit porad po skončení pořadu, hodnocení je jim zasláno vedoucím vydání elektronicky, e-mailem.

11.7 Závěry výzkumu

Provedeným výzkumem lze potvrdit nebo naopak zamítnout stanovené hypotézy. Z výzkumu je možné ověřit nejen stanovené hypotézy, ale i cíle práce uvedené výše.

Hypotéza č. 1: Náplň práce moderátora televizního zpravodajství na ČT je odlišná než náplň práce moderátora zpravodajství TV Nova.

Výše uvedenou hypotézu lze jasně potvrdit, a to hned několika fakty.

V první řadě jde o výsledný styl moderování. K testování výsledků autorka použila odpovědi na otázku č.1 a č.2 (viz Příloha B) ředitele zpravodajství ČT Zdeňka Šámala, odpověď na otázku č.4. (viz Příloha C) ředitele zpravodajství televize Nova Martina Švehláka a odpověď na otázku č. 1. (viz Příloha E) moderátorky Televizních novin Kristiny Kloubkové. Zatímco na České televizi je kladen především důraz na seriózní až vážné podání zpráv, na televizi Nova je kladen důraz na styl vyprávění. Moderátor České televize má být autoritou, moderátor televize Nova přítelem, který se má stát v podstatě během vysílacího času zpravodajské relace součástí rodiny.

Dalším faktem potvrzujícím výše uvedenou hypotézu je i podíl moderátorů na tvorbě samostatných reportáží v daných relacích. Na základě zúčastněného pozorování může autorka diplomové práce konstatovat, že zatímco moderátoři Událostí se běžně objeví za mikrofonem jako reportéři v terénu, moderátoři Televizních novin nikoliv.

Uvedenou hypotézu potvrzuje i další fakt, a sice ten, že podíl odmoderovaných textů moderátorem se v každé relaci liší, jak autorka diplomové práce zjistila během zúčastněného pozorování. Kristina Kloubková moderuje Televizní noviny ve dvojici. Má tedy nižší počet odmoderovaných studií než Marcela Augustová, která studia odmoderuje všechna a provází celou relací sama.

Hypotéza č. 2: Harmonogram práce moderátora zpravodajství ČT je odlišný než harmonogram práce moderátora zpravodajství TV Nova.

Jak ukázaly výsledky interpretace rozhovorů s hlavními moderátorkami daných relací, tedy s Marcelou Augustovou z Událostí a Kristinou Kloubkovou z Televizních novin, harmonogram práce obou moderátorek je téměř shodný. Jak odpověděly obě moderátorky, Kristina Kloubková v odpovědi na otázku č. 4 (viz Příloha E) a Marcela Augustová v odpovědi na otázku č. 3 (viz Příloha D), harmonogram zahrnuje stejné body, které jednotlivé moderátorky v den moderace musejí splnit. Jedná se o včasný příchod do práce okolo poledne. Dále jde o příchod do maskérny a kostymérny odmoderování upoutávky na danou relaci a práce na studiích. Rozdílnosti jsou v harmonogramu dvě: Kristina Kloubková moderuje ve dvojici, a tak musí počkat na rozdělení studií vedoucím vydání zpráv, Marcela Augustová, protože moderuje sama, nikoliv. Dále se Marcela Augustová musí zúčastnit závěrečné hodnotící porady, zatímco Kristina Kloubková nikoliv. Ze zúčastněného pozorování autorka vyzorovala, že hodnocení relace dostane moderátor Televizních novin zasláno písemně, elektronickou formou. Závěrem výzkumu lze tedy tuto hypotézu potvrdit.

Hypotéza č. 3: Podmínky pro činnost moderátora televizního zpravodajství ČT jsou odlišné od podmínek pro činnost moderátora zpravodajství na TV Nova.

Podmínky, které jednotlivým moderátorům stanovují zaměstnavatelé, jsou odlišné hned z několika důvodů. Z výsledků zúčastněného pozorování a odpovědi moderátorky Marcely Augustové na otázku č. 7 (viz Příloha D) a odpovědi na otázku č. 7 Kristiny Kloubkové (viz Příloha E) autorka diplomové práce může konstatovat, že jde především o technickou náročnost vysílání. Zatímco na České televizi musí moderátor mít technické dovednosti, protože jsou na něj kladeny požadavky v oblasti zvládnutí vysílání ve virtuálním studiu, moderátor Televizních novin tyto dovednosti mít nemusí. Dotykovou obrazovku moderátoři Televizních novin neovládají, to je prací přítomných reportérů ve studiu. Moderátor Událostí ale musí znát všechny aspekty vysílání ve virtuálním studiu a musí během vysílání umět ovládat například tablet nebo umět používat elektronickou psací tužku.

Z čistě moderátorského pohledu se pak rozdíl projevuje v množství moderovaného textu. Ze zúčastněného pozorování autorky vyplývá, že zatímco moderátorka Marcela Augustová, jak už bylo zmíněno (u Hypotézy č. 1.), musí odmoderovat relaci celou sama, Televizní noviny mají rozděleny dva moderátory.

Dalším faktem potvrzujícím platnost Hypotézy č. 3 je i ten, že jak uvedl Zdeněk Šámal, ředitel zpravodajství České televize, v odpovědi na otázku č.7. (viz Příloha B) mají moderátory v České televizi možnost se vzdělávat v oblasti jazyka a to konkrétně přímo ve vzdělávacím centru zpravodajství, v rámci kterého probíhají školení orientovaná například právě na jazyk moderátorů, reportérů. Na základě faktu, že během rozhovoru s ředitelem zpravodajství televize Nova Martinem Švehlákem, který o žádném speciálním centru na televizi Nova autorku diplomové práce neinformoval, a ze závěru zúčastněného pozorování může autorka diplomové práce konstatovat, že takovéto centrum k dispozici moderátory Televizních novin nemají. Nicméně jak uvedla Kristina Kloubková v odpovědi na otázku č. 1, mají moderátory Televizních novin nárazová školení v moderování, která jsou však zaměřena především na moderátorský styl.

Autorka diplomové práce nicméně dospěla i k jednomu shodnému aspektu, a to sice v požadavcích na vzhled, jak vyplynulo z odpovědi na otázku č. 5 (viz Příloha B) od Zdeňka Šámala a z odpovědi na otázku č. 4. (viz Příloha C) od Martina Švehláka. Oba ředitelé uvedli, že nehledají krásné tváře, ale tváře spíše sympatické a především důvěryhodné. Moderátory hlavních zpravodajských relací obou typů televizí musejí konzultovat radikální změny v oblasti svého vzhledu, jak vyplývá z odpovědi Marcely Augustové (viz Příloha D) na otázku č. 8 a odpovědi na otázku č. 8 (viz Příloha E) Kristiny Kloubkové.

I přesto ale vzhledem k výše zmíněným zásadním rozdílům v požadavcích na profesi moderátora na jednotlivých televizních stanicích je závěrem potvrzení této hypotézy.

Hypotéza č. 4: Technické vybavení televizního studia zpráv v ČT je odlišné od technického vybavení televizního studia zpráv TV Nova.

Hypotézu č. 4. lze potvrdit už po prvních vteřinách sledování daných relací, jak autorka diplomové práce ověřila během zúčastněného pozorování. Česká televize vysílá v současné době Události z virtuálního studia, které nabízí celou řadu technických a reálných prvků. Jde například o tablet, nebo odkládací stoleček. Televizní noviny jsou moderovány z reálného studia. Moderátoři sedí u moderátorského stolu, na kterém mají funkční počítače, které ale nevyužívají během vysílání, ale pouze k orientaci při změnách v bodovém scénáři.

ZÁVĚR

V předkládané práci se autorka věnovala stanoveným cílům práce. Popsala, analyzovala a zhodnotila tedy činnost moderátora v rámci veřejnoprávních a komerčních televizních stanic. Konkrétně se autorka diplomové práce zaměřila na činnost moderátora zpravodajství veřejnoprávních a komerčních typů médií v České republice.

Následnou komparací informací získaných během praktické části této diplomové práce autorka vyhodnotila stanovené hypotézy. Kladla si otázky typu: Je náplň práce moderátora televizního zpravodajství ve veřejnoprávní televizi odlišná od náplně práce moderátora v komerční televizi? Proč? Jaký je harmonogram práce moderátora televizního zpravodajství ve veřejnoprávní televizi a jaký je harmonogram práce moderátora v komerční televizi? Jaké jsou podmínky pro činnost moderátora zpravodajství ve veřejnoprávní televizi a jaké jsou podmínky v komerční televizi? Projevují se rozdíly v těchto dvou typech médií i do technického vybavení televizních studií zpravodajství?

Jak autorka diplomové práce avizovala už v úvodu textu, prostředkem k nalezení odpovědí na otázky byl osobní výzkum postavený na zúčastněném pozorování a přímých rozhovorech s řediteli zpravodajství obou typů médií, moderátory obou typů médií a vedoucími vydání obou typů zpravodajských pořadů.

Následně stanovila autorka diplomové práce celkem čtyři hypotézy ve znění: Hypotéza č. 1: Harmonogram práce moderátora zpravodajství ČT je odlišný, než harmonogram práce moderátora zpravodajství TV Nova. Hypotéza č. 2: Náplň práce moderátora televizního zpravodajství na ČT je odlišná než náplň práce moderátora zpravodajství TV Nova. Hypotéza č. 3: Podmínky pro činnost moderátora televizního zpravodajství ČT jsou odlišné od podmínek pro činnost moderátora na TV Nova. Hypotéza č. 4: Technické vybavení televizního studia zpráv v ČT je odlišné od technického vybavení televizního studia zpráv TV Nova. Tyto hypotézy autorka pak na základě výsledků výzkumu všechny potvrdila.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena na základě faktů, získaných z provedených rozhovorů a zúčastněného pozorování. Z těchto podkladů, jež jsou podrobněji

rozepsány v předchozí kapitole, autorka diplomové práce zjistila, že zatímco na České televizi je kladen především důraz na seriózní až vážné podání zpráv, na televizi Nova je kladen důraz na styl vyprávěcí. Moderátor České televize má být autoritou, moderátor televize Nova spíše přítelem, který se má stát v podstatě během vysílacího času zpravodajské relace součástí rodiny. Dalším faktem potvrzujícím hypotézu č. 1 je i podíl moderátorů na tvorbě samostatných reportáží v daných relacích. Zatímco moderátoři Událostí se běžně objeví za mikrofonem jako reportéři v terénu, moderátoři Televizních novin nikoliv. Navíc podíl odmoderovaných textů moderátorem se v každé relaci liší. Například Kristina Kloubková moderuje Televizní noviny ve dvojici. Má tedy nižší počet odmoderovaných studií než Marcela Augustová, která studia odmoderuje všechna a provází celou relací sama.

Druhou stanovenou hypotézu potvrzuje zjištění podrobného harmonogramu práce obou moderátorek, který byl téměř shodný, nicméně rozdílností bylo, že například moderátor televize Nova musí počkat na rozdělení studií vedoucím vydání zpráv, kdežto moderátor na České televizi nikoliv, protože je sám. Druhou rozdílností bylo to, že hodnocení relace dostane moderátor Televizních novin zasláno písemně, elektronickou formou. Moderátor Událostí na něj čeká po skončení relace.

I třetí hypotéza byla potvrzena. Jak bylo prokázáno během rozhovorů, na České televizi musí mít moderátor technické dovednosti, protože jsou na něj kladeny požadavky v oblasti zvládnutí vysílání ve virtuálním studiu, moderátor Televizních novin tyto dovednosti mít nemusí. Dotykovou obrazovku moderátoři Televizních novin neovládají, to je prací reportérů přítomných ve studiu. Moderátor Událostí ale musí znát všechny aspekty vysílání ve virtuálním studiu a musí během vysílání umět ovládat například tablet nebo umět používat elektronickou psací tužku. Dalším faktem potvrzujícím platnost hypotézy č. 3 je i ten, že moderátoři v České televizi mají možnost se vzdělávat v oblasti jazyka a to konkrétně přímo ve vzdělávacím centru zpravodajství, v rámci kterého probíhají školení orientovaná například právě na jazyk moderátorů, reportérů. Takovéto centrum k dispozici moderátoři Televizních novin nemají. Nicméně moderátoři Televizních novin mají nárazová školení v moderování, která jsou však zaměřena především na moderátorský styl. U této hypotézy autorka diplomové práce nicméně dospěla i k jednomu shodnému aspektu,

a to sice v požadavcích na vzhled. Moderátoři hlavních zpravodajských relací obou typů televizí musejí konzultovat radikální změny v oblasti svého vzhledu.

Závěrečná hypotéza byla potvrzena během zúčastněného pozorování. Je faktem, že Česká televize vysílá v současné době pořad Události z virtuálního studia, které nabízí celou řadu technických a reálných prvků. Jde například o tablet, nebo odkládací stoleček. Televizní noviny jsou moderovány z reálného studia. Moderátoři sedí u moderátorského stolu, na kterém mají funkční počítače, které ale během vysílání využívají pouze k orientaci při změnách v bodovém scénáři.

Na základě zjištěných informací může autorka diplomové práce na závěr konstatovat, že práce moderátora je prací především zodpovědnou a kolektivní. Práce moderátora pro veřejnoprávní televizi je z pohledu autorky náročnější a vyžaduje větší míru schopností ve spektru nejrůznějších znalostí a dovedností. Práce moderátora komerčního zpravodajství je zase vedena „lidštější“ formou a vyžaduje i takovýto přístup ve formě jiného druhu moderace.

Autorka diplomové práce se domnívá, že předkládaný text by mohl sloužit studentům zabývajícím se profesí moderátora v televizním prostředí. Může jim přinést obraz toho, jak v jednotlivých typech médií pozice moderátora vypadá a co vše toto povolání obnáší a jak se pozice moderátora v jednotlivých typech médií liší. Jde však pouze o obraz současné doby. Stejně jako vše ostatní i informace uvedené v této diplomové práci za několik let nemusí být platné. Televizní zpravodajství je organismem neustále se vyvíjejícím a je možné, že za pár let se bude klonit odlišnými směry než dnes.

Podle autorky diplomové práce by si téma moderátora televizního zpravodajství zasloužilo ještě širší analýzu, téma je možné uchopit daleko komplexněji než v této diplomové práci, pro autorku této diplomové práce je tento fakt proto inspirací k dalšímu studiu.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých českých zdrojů

BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Dějiny Českých médií: Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Slovník cizích slov. Slova známá a neznámá*. 2. vyd. Praha 1995. ISBN 80-901647-0-6.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky*. 1. vyd. Praha 2009. ISBN 978-80-246-1684-1.

ORLEBAR, J.: *Kniha o televizi*. 1. vyd. Praha 2012. ISBN 978-80-7331-246-6.

OSVALDOVÁ, B. a kolektiv autorů: *Zpravodajství v médiích*. 2. vyd. Praha 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.

OSVALDOVÁ, B., Halada, J., a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. vyd. Praha 2010. ISBN 978-80-7277-266-7.

POSTMAN, N.: *Ubavit se k smrti*. 2. vyd. Praha 2010. ISBN 978-80-204-2206-4.

SCHULZ, W., REIFOVÁ, I. a kol.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 2. vyd. Praha 2011. ISBN 80-246-0827-8.

ŠEVELA, V.: Kdo nudí, zaslouží pěstí. *Týden*. EMPRESA MEDIA, a.s, Číslo vydání 9. 27. 2. 2011, s 43-45. ISSN 1210-9940.

TINKOVÁ, E.: *Rétorika aneb Řeč jako nástroj*. 1. vyd. Praha 2010. ISBN 978-80-7402-074-2.

TOMANDL, J.: *Public relations a zpravodajství: Vliv hluboké proměny žurnalistiky na teorii a praxi vztahů s médii*. 1. vyd. Zlín 2012. ISBN 978-80-87500-28-6.

TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha 2006. ISBN-10- 80-7367-096-8.

URBAN, L., DUBSKÝ, J., MURDZA, K.: *Masová komunikace a veřejné mínění*. 1. vyd. Praha 2011. ISBN 978-80-247-3563-4.

VERNER, P.: *Zpravodajství a publicistika*. 2. vyd. Praha 2010. ISBN 978-80-86723-88-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

ČESKÁ TELEVIZE: *Preambule a výklad pojmů*. [online] 2003. [cit. 2016-01-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>>

ČESKÝ ROZHLAS: *Bohumil Klepetko – moderátor televizního zpravodajství*. [online] 2011. [cit. 2016-01-09]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/kraje/tandem/_zprava/869528>

ČESKÝ ROZHLAS: *Veřejnoprávní televize v Evropě sází hlavně na seriózní tváře moderátorů*. [online] 2012. [cit. 2016-01-09]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/technika/_zprava/verejnopravni-televize-v-evrope-sazi-hlavne-na-seriozni-tvare-moderatoru--1039918>

AKTUÁLNĚ.CZ: *DVTV ovládla Křišťálovou lupu. Vyhrála Cenu popularity a Projekt roku, Veselovský je Osobnost roku*. [online] 2015. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW: <<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/dvtv-uspela-v-ankete-kristalova-lupa-vyhrala-cenu-popularity/r~3693b9908eda11e58f750025900fea04/>>

MEDIA GURU. *Diváci spojují moderátora s image daného pořadu*. [online] 2014. [cit. 2016-01-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.mediaguru.cz/2014/07/divaci-spojui-moderatora-s-image-daneho-poradu/#.Vo5PXU-LR0p>>

ČESKÁ TELEVIZE: *Události věnují nejvíc prostoru politice – a diváci na to slyší* [online] 2013. [cit. 2016-01-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1628658-udalosti-venuji-nejvic-prostoru-politice-a-divaci-na-slysi>>

Seznam příloh

Příloha A – Cvičení mluveného projevu moderátora	I
Příloha B – Rozhovor s ředitelem zpravodajství ČT Zdeňkem Šámalem.....	III
Příloha C – Rozhovor s ředitelem zpravodajství TV Nova, Martinem Švehlákem .	X
Příloha D - Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace ČT s názvem Události Marcelou Augustovou.....	XIV
Příloha E – Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace TV Nova s názvem Televizní noviny Kristinou Kloubkovou.....	XVII
Příloha F – Rozhovor s vedoucím vydání Událostí, Danielem Pavlíkem	XX
Příloha G– Rozhovor s vedoucím vydání Televizních novin, Petrem Semeckým	XXIV

Přílohy

Příloha A – Cvičení mluveného projevu moderátora

„Hlasové cvičení:

Zhluboka se nadechněte a s výdechem vyslovujte stále dokola jednu z následujících hláskových skupin. Začněte nejjednodušší skupinou s jednou souhláskou, postupně v každém dalším výdechu přidávejte samohlásky a různě je obměňujte. Nakonec přidejte i souhlásky. Vhodné souhlásky jsou m, p, v, f, d, t, n, např.: mmmmm, maaaa, maaaaeeee, maaaaeeeeoooo, mňauuumňauuuu.“³⁶

„Jazykolamy:

A to mám pracovat na tom nejneobhospodařovatelnějším úseku?

Je Oliviér olivrejovaný, nebo není Oliviér olivrejovaný? Jestli je Oliviér neolivrejovaný, musíme Oliviéra olivrejovat.

Jeden Řek mi řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek. A já mu řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek.“³⁷

„Cvičení břišního dýchání:

1. Lehněte si na záda, nohy pokrčte v kolenou a chodidla přitiskněte k zemi. Jednu ruku si dlaní položte na břicho a loktem se opírejte o zem, druhou ruku nechte volně podél těla (případně si ji položte na prsa, chcete-li sledovat, zda se vám při nádechu nezvedá hrudník).

2. Pomalu se nadechujte tak, aby se postupně zvedala i ruka na břicho. Je ovšem důležité, aby se břišní stěna vyklenula činností bránice, ne díky práci břišních svalů.

³⁶ TINKOVÁ, Eva: Rétorika aneb Řeč jako nástroj. str. 22.

³⁷ TINKOVÁ, Eva: Rétorika aneb Řeč jako nástroj. str. 23.

3. Jakmile dosáhnete maximálního nádechu, začněte zvolna vydechovat. Snažte se přitom vydechnout co nejvíce vzduchu. Při výdechu si opět můžete pomoci rukou na břicho.“³⁸

³⁸ Tamtéž. str. 24.

Příloha B – Rozhovor s ředitelem zpravodajství ČT Zdeňkem

Šámalem

Rozhovor byl proveden 19. 1. 2016.

1. Kdo je kvalitní moderátor televizního zpravodajství?

Člověk, který je v první řadě profesionální. Především v přístupu k práci a v technických věcech, jako je včasnost, spolehlivost, zodpovědnost, a to říkám na prvním místě proto, abych se tím dál nemusel zabývat. Je to člověk, který by měl svými znalostmi, vystupováním a prezentací na obrazovce dokonale reprezentovat instituci, v níž je zaměstnán. Do značné míry by měl i vystihovat ducha dané instituce. Je to člověk, kterému diváci důvěřují a kterého akceptují jako autoritu, na něhož se budou obracet s informační potřebou v okamžiku, kdy budou potřebovat být informováni – důvěryhodně informováni.

2. Mluvil jste o jakémsi duchu dané instituce, jaký je duch ČT?

Duch ČT je především serióznost až vážnost a potřeba zachovávat vysokou důvěryhodnost sdělovaných informací – mou nejvyšší ambicí je, aby divák věděl, že na co se podívá v České televizi, tomu může věřit a nemusí to dál prověřovat. Neříkám dál rozvíjet, protože televize je ve své podstatě velmi povrchní médium, a ať budete mít k dispozici jakoukoliv stopáž, nikdy vyčerpávajícím způsobem nesdělíte všechno o problému nebo tématu. A na druhou stranu to ani po televizi nemůžeme chtít, protože dnešní informační doba vám umožňuje, pokud vás něco zajímá, jít dosti hluboko, jít k *prvzdrojům*. Ale každopádně ta prvotní informace, která je sdělena u nás, by měla být především důvěryhodná, to znamená, že moderátor je nositelem informací tohoto typu. Mluvil jsem o určité serióznosti, tím mám na mysli, že naše zpravodajství bude vždycky méně zábavné než zpravodajství Novy, Primy, než dalších televizí. Pro nás je aspekt zábavnosti zprávy méně důležitý než pro komerční televize. Na druhou stranu u komerčních televizí je to pochopitelné, proč jdou tímto směrem, protože když se podíváte na chování publika – ono od televize většinou očekává především zábavu. Informace jsou obvykle až na druhém místě, byť pokud se bavíme konkrétně o České televizi, tak tam ty informace bývají dost často na prvním místě. Takže my

si spíše hrajeme s tím, co můžeme nazvat aspektem důležitosti, závažnosti. Když to řeknu nadneseně, pro nás jsou zajímavé ty zprávy, které v uvozovkách vstoupí do dějin. Byť to mohou být malé české dějiny v naprosto nevýznamných oblastech – to je asi ten rozdíl mezi zpravodajstvím komerčním a veřejnoprávním. Taky je pravda, že náš divák je divák poměrně konzervativní a je mnohdy ochoten nám zazlívát i třeba úsměv v nevhodnou chvíli. Byť úsměv k moderátorům tak nějak patří. Ty, kteří se tváří jako kožené masky, tak na ty se taky nechceme pořád dívat.

3. Vy jste teď nastínil problematiku infotainmentu – máte pocit, že by se prolínal do veřejnoprávního zpravodajství?

Nemám. Pokud by ten pocit někdo měl a byl by schopen mi ho doložit, tak bych měl skoro výčitky svědomí, že svoji práci děláme špatně. My se samozřejmě snažíme dělat zprávy tak, aby byly konzumovatelné. Ono je rozdíl mezi klasickým infotainmentem – to znamená pracovat se zábavnými tématy, a konzumovatelností zpráv. Pokud se podíváte na naši zpravodajskou relaci, vidíte, že tam hodně pracujeme se žánry, tématy i formou. A to je o tom, že zprávy jsou poměrně dlouhé, ty na TV Nova také, a je potřeba udržet divákovu pozornost, dokonce v určitých časech víc než v jiných časech. A toho rytmu dosáhnete určitým rytmem a toho rytmu dosáhnete jak dramaturgií, tak střídáním žánrů a témat. Když jsme dělali změnu Událostí, bylo nám zazlíváno, že jsme zrušili zahraniční zpravodajství. Ale já jsem spolehlivě věděl, že v okamžiku, kdy nastoupil zahraniční blok, tak spousta lidí přepíná. To znamená, že jsem dostal signál k něčemu, co toho diváka zajímá méně. A je pravda, že každodenní zahraniční zpravodajství – teď nemluvím o zahraničních událostech typu Paříž, je opravdu zajímavé spíš pro menšinu diváků, byť je obvykle o věcech mnohem více podstatnějších, než se odehrávají doma. To se potom bavíme zase o nějaké blízkosti zprávy.

4. Jaké by měl mít moderátor televizního zpravodajství znalosti?

Měl by být schopen se zorientovat rychle ve všem, pokud není moderátorem specializované relace. Když máme moderátora Horizontu na ČT24, tak po něm opravdu nepožaduju, aby se dokonale vyznal v parlamentních mechanismech. Na druhou stranu u Událostí musím mít člověka, o kterém vím, že se v těch mechanismech orientuje,

a je samozřejmě dobrý, když ten moderátor má za sebou kromě toho, co mít musí, co je nezbytností, i hlubší zkušenost z nějaké jiné konkrétní oblasti. Viz moderátor Michal Kubal, je to zahraničář s nezpochybnitelnou zkušeností a je to odborník na některé aspekty zahraniční politiky. My víme, že zahraniční zpravodajství, které my profilujeme stále víc a víc i z toho titulu, že to máme předepsáno zákonem, je v podání Michala Kubala hodně důvěryhodné. Zpravodajství je jen řemeslo. Znalost problémů spolu se znalostí řemesla dělají právě ty špičkové profesionály, kteří odlišují špičku od standardu, který je jen řemeslně zručný.

5. Jakou roli hraje vzhled u moderátora televizního zpravodajství?

Je to jeden z aspektů, ale v našem uvažování hraje čím dál menší roli, ale nikdy nebude zcela zanedbatelný. Nemůžete nikdy učinit moderátorem člověka, který vzbuzuje v lidech odpor. Ten člověk by měl být nějakým způsobem telegenní a měl by na obrazovce působit sympaticky a důvěryhodně. Kdo nudí, neumí řemeslo, protože jsme nuceni každý den se opakovaně potýkat se složitými, těžkými tématy na televizní ztvárnění. Ale je povinností televizního profesionála nejen se v těch tématech vyznat, ale zároveň je podat i zábavnou formou. Jinými slovy, kdo mi bude proměňovat reportáž v část úředního věstníku, tak neumí svoje řemeslo. Prostě musíme hledat, jak vzbudit zájem o informaci a případně zájem o hlubší zkoumání problému. Moderátor by měl mít schopnost zaujmout, nemůže to říkat, jako paní ve frontě: prosím o dvě kila banánů, to nebude nikoho zajímat. Lidé, kteří jsou většinou moderátoři, tak ten x faktor mají i v normálním životě. K tomu patří i to, že oni divákovi něco povídají s vlastním zaujetím, kdy se nemohou tvářit, že ten problém, o kterém mluví, je nezajímavý, byť je třeba nezajímavý. Je ale pravda, že někteří lidé jsou talentovanější a jiní méně.

6. Jakou roli hrají technické dovednosti u moderátora televizního zpravodajství?

Významnou. Technické dovednosti jsou součástí pojmu profesionalita. To znamená věci, kdy moderátor ví, kdy se otočit na kameru, když svítí červená, vědí, jak se zachovat, když jim vypadne čtecí, vědí, jak improvizovat, umí vést rozhovor i jiným způsobem než pomocí otázek, které jim někdo napíše na čtecí zařízení.

7. K dovednostem moderátora patří i jistá znalost jazyka, jaký je na ni v ČT kladen důraz?

Co se týče jazyka, máme tady jazykové redaktory a vše, co chce moderátor bez improvizace říci, prochází přes ně. Snažíme se jazyk pilovat. ČT dostává každý půlrok analýzu pracovníků Ústavu pro jazyk český Akademie věd, kteří analyzují naše vybrané zpravodajské relace a analyzují, co děláme dobře a co ne. Vždy nám něco vyčtou, ale v zásadě je výsledkem to, že to děláme správně. Kromě toho existuje vzdělávací centrum zpravodajství, a v rámci toho děláme i školení něčeho, co bychom mohli nazvat televizní češtinou ve veřejnoprávní televizi. Například tady přednáší pan docent Oliva.

8. Jaký má osobnost moderátora televizního zpravodajství vliv na sledovanost relace?

Významný. To vede k tomu, že některé pořady jsou spíše osobnostně profilované – Otázky Václava Moravce. Tak významnou roli to myslím, u hlavních zpravodajských relací, nehraje, i když u Událostí to určitou roli hraje. Lidé na to koukají, protože jim ti moderátoři vyhovují, důvěřují jim a je jim příjemné na ně koukat. Image těžko utvoříte uměle, musí mít základ. Z potetovaného svalovce těžko uděláme intelektuála. Faktem také je, že zpravodajství je feminizovaný obor. Moderátorek je více než moderátorů.

9. Proč?

Po pár letech je to špatně placená práce a ti chlapi prostě potřebují živit rodiny. To je potom znát i na tom, že televizní žurnalistika je mladá, je hodně vyčerpávající. Když člověk brzy začne, hrozí vyhoření v raném věku, třeba ve 30. Skvělé by bylo, kdybychom byli v anglo-německém modelu, kdy máme reportující padesátníky. Ale oni už zažili vše, a chtějí moderovat, ale ona po tom není poptávka. Nechci tady zase osmdesát dva moderátorů. Ale čím je motivovat, aby nevyhořeli? To je otázka, kterou si kladu a na kterou nemám jednoznačnou odpověď.

10. Jaký vliv mají moderátoři na úpravu „studii“?

Snažíme se posilovat autorský vliv moderátorů na podobu „studii“. Značnou. Tlačíme moderátory k tomu, aby to dělali stále více.

11. Co se týká samotného studia a pohybu moderátorů - je lepší stát, nebo sedět?

Stát. Je to dynamičtější. Umožňuje to lepší práci s dramaturgií, jsem jednoznačně pro stání. Divák si ale zvykne na všechno.

12. Jaké jsou požadavky na pozici moderátora televizního zpravodajství na České televizi?

Aby to byl nejen člověk, který je telegenním, a především respektovaný profesionál, aby za sebou v oboru něco měl. Doba hezkých a sympatických tváří už skončila. To jsou moderátoři minulého století. Alespoň u nás je tomu konec. Neříkám, že nebudou dál potřeba, ale je potřeba k tomu něco umět.

13. Je tlak na pozici moderátora televizního zpravodajství?

Těch míst je málo. Zájemců je hodně a každý, kdo jde dělat do televize reportéra, myslím, že 9 z 10 lidí je rádo na obrazovce a mají tu potřebu. Patří k tomu určitá míra exhibicionismu, ale v dobrém slova smyslu, ti lidé musí být extrovertní a musí mít potřebu, aby byli vidět a mít potřebu komunikovat s lidmi.

14. Podle čeho jsou pak vybírání?

Jednak podle instituce – v roce 2011, kdy jsem se sem vrátil, tak jsem zjistil, že v rámci ČT24 se střídá 84 tváří. To je strašné. Vy tu instituci musíte nějakým způsobem personifikovat, takže jsme ten počet snížili, hlavně to bylo neekonomické. Když vybíráme někoho na moderátorský post, tak ho vybíráme z řad reportérů, kteří brilantně zvládají živé vstupy. Ideálním sítém je práce ČT24. V žádném jiném vysílání u nás nemáte tolik živých vstupů na různá témata. Náš vstupář je schopen vysílat odkudkoliv – náš moderátor je pak schopen odbavit Události třeba z Paříže.

15. Jaké nejčastější chyby vnímáte u moderátorů televizního zpravodajství obecně?

Neznalost tématu, nepřipravenost, neprofesionalita. Setkáte se s tím všude. Tlak je velký, práce je hodně, i z objektivních důvodů se může stát, že se na něco nestihnete připravit. Konkurence je ale veliká a můžeme chyby tolerovat jen do určitého okamžiku, pak musíme moderátora vyměnit.

16. Kdo je podle vás v současné době nejlepším moderátorem zpravodajství v České republice?

To nemůžu říct. Například zprávy televize Prima nesleduji. Popravdě, styl kdy televize Prima udělá ze špičkového sportovce moderátora, to je styl, který žurnalistiku trochu degraduje. Stejně tak si myslím, že býti modelkou není dobrá průprava k tomu, aby byl člověk moderátorem relace, které má člověk věřit. Co se týká televize Nova, zmíním například Lucii a Reye, to jsou dlouhodobí profesionálové, kteří sice nevyrostli z reportérských bot, ale v televizi už něco absolvovali a v dobrém slova smyslu jsou součástí inventáře českého trhu s televizními zprávami. Totéž mohu říci o Marcelu Augustové. Myslím si, že v Událostech teď máme čtyři dobré moderátory.

17. Jaká je budoucnost pozice moderátora televizního zpravodajství?

Troufnu si odhadnout, že v komerci se budou hledat dokonalí entertejnéři, že se tam budou hledat osobnosti, které jsou třeba bývalými špičkovými sportovci, ale zároveň je v nich něco víc, mají ten faktor X. Co se týká veřejnoprávní televize, mohu říci, že pokud se trend, který je tady nastolený, nezmění, tak to budou obratní profesionálové ideálně středního věku, to se od nás vyžaduje, kteří mají za sebou dostatečně průhlednou profesionální přípravu v oboru. Za nejlepší přípravu pro moderátora Událostí považuji přípravu v rámci ČT24, případně hodně intenzivní reportérskou přípravu. Rozhodně to nebudou otroci čtecího zařízení.

18. Je podle vás televize, potažmo televizní zpravodajství, mrtvým médiem?

Už před lety jsem říkal, že televize je umírajícím médiem a bude umírat pomalu a dlouho. Já se jejího definitivního konce nedožiju. Teď jsem nucen svůj názor revidovat, protože čím dál víc posuzuju televizní obrazovku jako technologický způsob,

jak dopravit obsah k divákovi. Musíme počítat se způsobem, jak mladší lidé konzumují informace, a musíme vědět, že televize je nejlivnější a nejmasovějším způsobem, jak dopravit obsah co největšímu obsahu diváků, a to bude platit dlouho. Televizi ale stárne publikum, ČT24 má průměrného diváka v šedesátiletém člověku, ti lidé by časem vymřeli. Hledáme způsob, jak televizní obsahy dostat k divákovi jinou cestou. Příští generace si pustí zprávy, kdy a jak bude chtít a v odpovídající podobě. Nová média (a nepovažují za nové médium zpravodajský web ČT24 ani tn.cz, ty už patří mezi ta stará) budou mít svoje vyústění v mobilních komunikátorech, ať už se jedná o telefony, iPady, tablety a časem k tomu přibude i něco dalšího. A pořád bude ten konečný konzument stát o profesionálně vyrobený a prezentovaný obsah. Televizní profesionál pokud, najde způsob jak svůj obsah dodat divákovi, tak se nemusí bát o budoucnost. Říkalo se, že internet všechno zvalcuje, ano, ale jako nosič. Nakonec se ukázalo, že klíčem k internetu je obsah. A je potřeba někoho, kdo ten obsah umí vyrobit s televizní kvalitou. Například na Streamu ty nejlepší věci vyrábí Pavel Zuna a Martin Krušina, televizní profesionálové, kteří vždy věděli, jak udělat dobrou reportáž. Konzument na internetu chce spíše kratší formáty.

Příloha C- Rozhovor s ředitelem zpravodajství TV Nova Martinem

Švehlákem

Rozhovor byl veden dne 2. 2. 2016.

1. Kdo je kvalitní moderátor televizního zpravodajství komerční televize?

V první řadě novinář. Moderátor, který není novinářem, se v podstatě stává pouze čtoucí hlavou, která může produkovat jakoukoliv informaci, a tím pádem se stává pro konzumenty těch zpráv nedůvěryhodným. Protože ti to vždycky odhalí, jestliže moderátor neví, o čem přináší zprávu svému divákovi, tak v tu chvíli ztrácí validitu.

2. To znamená důvěryhodnost na prvním místě?

Důvěryhodnost na prvním místě je u všech novinářů. To znamená i u moderátora a důvěryhodnost složená z profesionality a schopnosti moderovat.

3. Jaké by měl mít moderátor televizního zpravodajství komerční televize znalosti?

Znalosti, jak už jsem řekl, jsou to žurnalistické schopnosti, které mu umožňují podávat zprávu zasvěceně a fundovaně.

4. Jakou roli hraje vzhled u moderátora televizního zpravodajství komerční televize?

Co se týče vzhledu, nejsem přesvědčen, že vzhled je vždycky na prvním místě, protože správně pojaté komerční zpravodajství by mělo akceptovat to, co chtějí lidé vidět, a ne vždy to znamená, že chtějí vidět programově krásnou tvář, tvář, která je obecně vnímána jako krásná. Ta definice velmi krásná je velmi těžká a zatím se nikomu nepovedla. Spíše by měla působit příjemně, důvěryhodně a s vědomím toho, že vlastně vstupuje do domovů těch lidí. Na rozdíl od jiných moderátorů to u těch televizních je primárně o tom, že ta tvář se stává součástí životního prostoru diváků. V obývacím pokoji je televizor, kolem televizoru jsou nejbližší členové rodiny toho, kdo sleduje ty zprávy, a ten moderátor se – i velikostí své hlavy, velikostí své postavy – stává součástí té rodiny, jejich životního prostoru. Musí tedy působit tak, aby nerušil.

5. Jakou roli hrají technické dovednosti u moderátora televizního zpravodajství komerční televize?

Standardní. Ovládání počítače a technologií, které jsou potřeba pro žurnalistickou práci.

6. Jaké jsou požadavky na pozici moderátora televizního zpravodajství v televizi Nova?

Novinářská zkušenost, novinářská praxe, schopnost pracovat pod stresem, schopnost reagovat na chyby a nedostatky během vysílání a schopnost být neustále k dispozici a nasazení pro práci. Protože všichni vědí, že je důležité pracovat, je důležité se věnovat moderaci, když je například nějaká aktuální událost.

7. Podle čeho jsou zájemci o pozici moderátora vybíráni?

Primárně se jedná o schopnosti a zkušenosti. Někdo, kdo si myslí, že může přijít z ulice a může začít moderovat hlavní zpravodajskou relaci na jakékoliv televizi je naivní a dokládá to pouze to, že chce být pouze mluvící hlavou, tváří, ale bez zkušeností a prožití si od píky té novinářské a posléze té moderátorské práce, bez této zkušenosti prostě nemůže fungovat dobře.

8. Musí se řídit moderátoři televize Nova nějakým kodexem?

Stejně jako všichni novináři a zaměstnanci televize Nova se musí řídit zákoníkem práce a interním kodexem novináře redakce Zpravodajství a publicistiky televize Nova, který určuje například formu vyváženosti, objektivitu, pravdivosti zpravodajství. Každý moderátor je s ním srozuměn, než začne moderovat.

9. Upravuje tento kodex jazyk?

Ne.

10. Podle čeho je volen jazyk moderátorů Televizních novin?

Jazyk primárně musí mít faktickou a formální správnost. Preferujeme spisovnou češtinu, tak jak je zažitá, stejně tak preferujeme formální správnost výrazů, které se používají.

11. Může mít moderátor vadu řeči?

To je těžká otázka, záleží na míře. U redaktora to není problémem, u moderátora už ale ano. Moderátor je mnohými diváky vnímán jako určitá osobnost, která formuje jejich názor na okolní svět a okolní dění. Dospělí se s tím jasně vyrovnají, ale například pro děti adolescenty by se to mohlo stát určitou formou normálnosti a tím pádem by to například z pedagogického hlediska mohlo vést k tomu, že rezignují na svoji vlastní snahu odstranit svoji vlastní řečovou vadu.

12. Jaký má osobnost moderátora televizního zpravodajství vliv na sledovanost relace?

Určitě má, sympatický, příjemný a důvěryhodný a přátelský vzhled moderátora vytváří atmosféru celého pořadu. Jestliže by byl moderátor negativistický svým vystupováním, tak by přenášel tuto atmosféru na diváky a tím pádem by se to odráželo na celém dojmu a vjemu toho zpravodajství.

13. Jaké nejčastější chyby vnímáte u moderátorů televizního zpravodajství obecně?

Jako chybu nevnímám přeřeknutí. To se stane, samozřejmě jsme rádi, když je jich co nejméně. Horší jsou chyby faktické. Moderátor se spolupodílí na tvorbě reportáže takzvaným studiem, které si zpracovává tak, aby mu vyhovovalo po vokální stránce, ale nesmí ho upravit tak, aby tam byly faktické chyby.

14. Kdo je podle vás v současné době nejlepším moderátorem zpravodajství v České republice?

Nejlepší je Rey Koranteng, protože za dlouholetou práci v televizi se z něj stal excelentní novinář s excelentním přehledem s velice důvěryhodným moderátorským působením.

15. Je podle vás ve zpravodajství více moderátorek než moderátorů?

V televizním zpravodajství televize Nova jsou pouze kvalitní moderátoři a kvalitní moderátorky, nepoměřujeme, pokud jsou dobří, mají prostor být moderátorem.

16. Jaká je budoucnost pozice moderátora televizního zpravodajství na komerční stanici?

Prohlubování stávajícího, novinářské zkušenosti, objektivita, pozitivní působení na diváka. Můžeme stále více moderátory umisťovat do 3D grafik, virtuálních studií, využívání technologických novinek. Musí se prohlubovat technické vlastnosti moderátorů.

17. Jak bude podle vás vypadat moderátor televizního zpravodajství za 10 let?

Jak si bude přát divák.

18. Je lepší při moderování sedět, nebo stát?

Je lepší sedět, protože, se to odrazí na výkonu moderátora, pro kterého je lepší číst ze čtecího vsedě.

Příloha D- Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace ČT s názvem Události Marcelou Augustovou

Rozhovor byl veden dne 25. 1. 2016.

1. Jak dlouho vykonáváte pozici moderátora televizního zpravodajství?

Od září 1998, nejprve ve dvojici s Jiřím Janečkem, potom s Romanem Pistoriusem. Předtím jsem 4 roky „krajánkovala“ v Liberci.

2. Co je náplní vaší práce?

Být v obraze, podílet se na stavbě relace, zformulovat studia před reportážemi, připravit se na rozhovory s aktéry, občas vyjet do terénu natočit upoutávku na Pohled Událostí, někdy ho vysílat živě z terénu, v případě jakéhokoli zádrhelu ve vysílání (venku i ve studiu) nezmatkovat a být schopná tlumočit improvizovaně bez čtecího zařízení divákům všechno, co je potřeba. A mluvit normálně, bez úřednických, policejních a všemožných dalších patvarů.

3. Popište svůj denní pracovní harmonogram.

Příjezd do práce kolem poledne, od dvou porada nad kostrou Událostí, potom načtení upoutávek, cca ve tři maskérna a potom už práce na velině na konkrétních textech relace, po vysílání krátká hodnotící porada a alou domů.

4. Jaký je váš vliv na úpravu moderovaného textu?

Konečné slovo má v případě dohadů editor, ale osobně si nemůžu stěžovat, že by mi někdo z kolegů diktoval formulace. Události jsou týmová práce a já se v našem týmu cítím svobodně.

5. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti znalostí?

Popravdě řečeno – současná kritéria nesleduju, mám vystudovanou žurnalistiku, domluvím se anglicky, o běžných tématech francouzsky a s křečí rusky. Ale zdá se mi, že základním kritériem je ochota něco dělat a pracovat na sobě.

6. Navštěvujete kurzy rétoriky?

Ne.

7. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti technických dovedností? (např. práce s dotykovou obrazovkou)

To se docela změnilo s přesunem Událostí do virtuálního studia. Měla jsem výhodu, že jsem ho znala a orientovala se v něm z volebního vysílání, kde se používá už dlouho. Plazmu dnes ovládáme přes tablet a občas používáme i elektronickou tužku. To je poměrně komplikované, protože nestačí jen klikat, aby mohl člověk i malovat, musí se přepínat mezi dvěma různými režimy. Technické vychytávky se učím ve chvíli, kdy vím, že je budu skutečně potřebovat. A jazyky se snažím na běžné úrovni udržovat průběžně.

8. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti vzhledu?

Nediktuje. Samozřejmě, že například radikální změnu účesu je třeba konzultovat, ale ta už se mě asi netýká. Pokud jde o oblečení a líčení, stará se o nás tým profesionálů, kterým se snažím nekomplikovat život – jen v Událostech musí sladit 4 lidi – moderátor počasí, 2 zpravodajští plus Branky, body, vteřiny.

9. Kdo nese odpovědnost za váš vzhled během moderování? (výběr šatů, účes, šperky)

Zodpovězeno výše.

10. Souvisí s vaší prací moderátora televizního zpravodajství vlastní prezentace mimo obrazovku? – Jak by měla vypadat? Snažíte se tvořit si image? Pokud ano, jak?

Čím dál víc na mě padá odpovědnost. Aby si lidi, kteří mě potkají mimo ČT, neřekli – na obrazovce káže moudra a v civilu se chová blbě, arogantně. Takže mě to vlastně pořád vnitřně kultivuje.

11. Jaký vliv má na pozici moderátora televizního zpravodajství osobnost moderátora? Jaké vlastnosti například musíte potlačit? Co naopak v práci zúročujete?

Zdá se mi, že pokud člověk strašně moc chce, moc tlačí na pilu, je to vidět. Jde z něj křečovitost. Osobně nechávám celý život běžet věci jejich tempem a směrem a zařizuju se podle nich. Mám ráda uvolněnost a přirozenost.

12. Jak by měl podle vás vypadat kvalitní moderátor televizního zpravodajství?

Jako já? Na tohle se fakt nedá odpovědět bez notné dávky samožerství. Když budu mluvit vážně, myslím, že ČT24 nabízí jasnou a pestrou odpověď.

Příloha E - Rozhovor s moderátorkou hlavní zpravodajské relace TV

Nova s názvem Televizní noviny Kristinou Kloubkovou

Rozhovor byl veden dne: 22. 1. 2016.

1. Jak dlouho vykonáváte pozici moderátora televizního zpravodajství na televizi Nova?

Od roku 2009. Začala jsem se učit mluvit zprávařsky, což se postupem času hodně změnilo. Například loni jsem měla školení od ženy, která vyučuje moderátory na RTL a působí po celém Německu. Ta mi řekla, že na veškerá pravidla, která jsem se naučila, jako například mluvení do tečky a tak dále, mám zapomenout, protože dneska se už takto nemoderuje. Takže poslední rok se snažím ne o takové lifestylové moderování, ale spíše vyprávět. Mělo by to vypadat, jako když člověk mluví s mámou v obýváku, a ne že jsem tady paní, která chrlí informace jako kulomet.

2. Co je náplní vaší práce moderátora Televizních novin?

První, co mě napadne, je vypadat dobře. Vědět, o čem mluvím, a srozumitelně to předat lidem. Říká se, že si dáváme texty jen do pusy, ale není to pravda. Některé věci musíme i ověřovat. Všichni jsme lidé i reportéři se mohou splést. Je důležitá spolupráce s reportéry a na mně je to potom dobře prezentovat.

3. Jaký je váš vliv na úpravu moderovaného textu?

Obrovský. Když jsem se učila zprávy, bylo mi řečeno, že do toho nemám dávat absolutně emoce, takhle to ale samozřejmě není. Myslím si, že tak, jak to podám, tak to lidé vnímají. Snažím se zprávy podávat jemně, protože těch hrůz je tolik, že lidé podle mě stejně i tak jsou stále vyděšení, a nevíme, co přijde. Snažím se být lidská, aby ti lidé měli pocit, že jsem ta sousedka od vedle, co jim přišla jen něco sdělit, oznámit jemně, co se děje ve světě i u nás.

Ta příprava moderování zpráv je ale někdy velmi rychlá, není na ni skoro čas. Jsou tam fakta a důležité věci, které musím sdělit lidem, a nesmím se splést. Co se týče například poledních zpráv, jsou hodně aktuální, těch informací je tam málo, odpolední

zprávy už jsou více v klidu, na ty večerní je pak času nejvíce a člověk se může trochu připravit, přečíst si tu reportáž.

4. Popište svůj denní pracovní harmonogram.

Přijdu kolem 12. Podívám se na bodový scénář zpráv. Ještě předtím celé dopoledne poslouchám Radiožurnál. Podívám se na Polední televizní noviny. Ve 13 hodin máme poradou, kde se řeší skladba zpráv a co reportéři v terénu natáčejí, co bude za zprávy v Televizních novinách a co k nim máme. Potom natočím upoutávku na Televizní noviny, kde prezentujeme nejzajímavější zprávu, tu napíšu a natočím ji. V maskérně pak strávím hodinu a nejpozději v 17:00 potřebuji zasednout k počítači a začít pracovat. Od 16:00 hodin nicméně už můžeme začít s prací na těch studiích a rozdělit si je s kolegou Martinem Pouvou, se kterým moderuju, kdo kterou zprávu uvede.

5. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti znalostí?

Že by mě někdo testoval, to ne. Sama se snažím mít všeobecný přehled. Nejsem člověk, který ví o všem všechno.

6. Navštěvujete kurzy rétoriky?

Základy vím. Přesně vím, kdy řeknu špatně šev nebo ráz, ale teď už nikam nedocházím. Snažím se moderovat lidsky.

7. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti technických dovedností? (např. práce s dotykovou obrazovkou)

Učíme se za pochodu, ovládání techniky se mě ale netýká.

8. Jaké na vás klade zaměstnavatel požadavky v oblasti vzhledu?

Nesmíme si třeba razantně zkracovat vlasy. Jsou základní pravidla, že chodím s čistou hlavou do práce. Co je zajímavé, je to, že nějak vystupujeme a jsme oblíbení v Televizních novinách – jsem za dámu, v soukromí ale můžu chodit, jak chci.

9. Kdo nese odpovědnost za váš vzhled během moderování? (výběr šatů, účes, šperky)

Maskéři. Ale lidé mají pocit, že když je něco špatně, udělala jsem to já.

10. Souvisí s vaší prací moderátora televizního zpravodajství vlastní prezentace mimo obrazovku? – Jak by měla vypadat? Snažíte se tvořit si image? Pokud ano, jak?

Jsou věci, které by se podle mého názoru dít neměly. Například jsem dělala divadlo, když jsem nastoupila do zpráv, a domluvili jsme se, že v tom mohu pokračovat. Stěží by mě dnes ale někdo viděl na jevišti v prádle. Myslím ale, že jsou věci, které jsou na mně, jak je posoudím. Člověk, který dělá zprávy, doopravdy nemůže dělat věci, které se k tomu nehodí. Měl by dodržovat základy slušného chování. Člověk, který moderuje zprávy, by měl být slušný člověk.

11. Jaký vliv má na pozici moderátora televizního zpravodajství osobnost moderátora? Jaké vlastnosti například musíte potlačit? Co naopak v práci zúročujete?

Jsem hodně veselá a ztřeštěná. To musím krotit. Mám stavy, kdy vedu například rozhovor, že chci hodně poděkovat nebo respondentovi říct i něco jiného což si nemůžu dovolit. Ale osobnosti – je fajn, že je každý jiný. Kdybychom byli stejní, mohly by tady moderovat stroje, mohly by nás nahradit hologramy. Spíš se musím mírnit. Je dobře, že tam každý dá kousek sebe.

12. Jak by měl podle vás vypadat kvalitní moderátor televizního zpravodajství?

Měl by mít obrovský všeobecný přehled. Líbí se mi moderátoři starší, myslím ti lidé, kteří jsou zkušení. Nikdo neví, kam ho vítr zavane, je to o příležitosti. Někomu se může nelíbit, že baletka moderuje zprávy. Ale já se snažím vzdělávat, snažím se být dobrý moderátor. Je samozřejmě fajn, když se moderátorem stane někdo, kdo má za sebou dvacetiletou praxi.

Příloha F – Rozhovor s vedoucím vydání Událostí Danielem Pavlíkem

Rozhovor byl veden dne: 2. 2. 2016.

1. Kvalitní moderátor televizního zpravodajství, kdo to podle vás je?

Kvalitní moderátor – v Událostech České televize to pro mě je určitě Marcela Augustová – skvělý profesionál. Zvládá bez problémů stresové a mimořádné situace. Je schopná bez čtecího zařízení odbavit z terénu celé padesátiminutové Události (při povodních, volbách a podobných situacích). Její dlouholetá zkušenost reportéra je obecně vždy pro moderátora výhodou. Vypadá seriózně, důvěryhodně a nikdy nedělá faktické chyby. A to hlavní – má velmi osobitý styl projevu a s jazykem pracuje jako nikdo jiný – každý text si upraví do srozumitelné a jazykově dokonalé podoby.

Jistě, za velkého profesionála považuji i Jakuba Železného, který zase skvěle vede rozhovory s respondenty, v práci s češtinou je ale Marcela nedostižitelná.

2. Jaké má mít moderátor televizního zpravodajství znalosti? Vzhled? Technické dovednosti? Jiné znalosti?

Moderátor musí mít základní všeobecný přehled, žádnou speciální školu. Orientace v politice a zahraničních reáliích je samozřejmě nutností. Jinak v případě improvizace nebo živého rozhovoru může rychle přijít o to nejcennější – svou důvěryhodnost. A jak jsem zmínil, podmínkou je i osobitá práce s jazykem s vědomím jasných mantinelů, kterými jsou pravidla spisovné češtiny.

Vzhled je pochopitelně v televizi podobně důležitým kritériem. Jde o příjemný výraz, ale hlavně seriózní a důvěryhodné vystupování. Podobné vlastnosti automaticky nesou většinou lidé ve vyšším věku, s velkou zkušeností. Tak jako třeba v USA nebo ve většině západní Evropy by hlavní zprávy měli moderovat jen ti nejzkušenější, ne ti nejhezčí.

Technické dovednosti – čistá srozumitelná řeč bez logopedických nebo nářečových vad, naléhavost v hlase ve vhodně zvolený okamžik není na škodu. Velká odolnost vůči stresu – ten divák nesmí nikdy odhalit. Vhodná jsou přirozená gesta. A znovu opakují: nasedět jen před čtecím zařízením, ale pracovat s textem.

Jinak, jak už jsem odpovídal na první otázku, dobrý moderátor musí umět fungovat jako skvělý reportér. Když zaútočí teroristi v Paříži, odletí tam, zorientuje se, a v živém vysílání odtud bez čtecího odbaví večerní zprávy. Studia samozřejmě vylepší o své přímé novinářské svědectví z terénu.

3. Jaký má moderátor televizního zpravodajství podle vás vliv na sledovanost dané relace?

Pro veřejnoprávní televizi není sledovanost tak důležitým měřítkem. Ani to nejde, když musí plnit veřejnou službu, danou ze zákona. Přesto, zájem diváků je minimálně zajímavou zpětnou vazbou. Podíl moderátorů na sledovanosti bych ovšem nepřeceňoval. Jako příklad bych použil změnu na komerční stanici TV Prima. Přestože nasadili sportovní celebritu – Romana Šebrleho – na výsledky to žádný velký vliv nemělo. Zčásti moderátoři určují zájem diváků, ale způsob přípravy a kvalita vysílaných zpráv jsou určitě podstatnější. Obecně platí a dokládají to i čísla ATO, že při výměnách moderátorů se dramatické změny ve sledovanosti nekonají. I proto, že v Česku v hlavních zprávách všechny stanice nemají jen jednoho nebo dva moderátory, ale mění víc tváří (v ČT jsou to čtyři moderátoři). Nedostaví se tak efekt, který nesou jiné pořady, třeba Davida Lettermana, Jana Krause nebo možná i Václava Moravce. Tam o sledovanosti naopak určitě rozhoduje osobnost moderátora. Ve zprávách v daleko menší míře.

4. S jakými chybami se nejčastěji u moderátorů televizního zpravodajství setkáváte?

Přeřeky nechci hodnotit – nedochází k nim často a úplně se nikdy nedají vyloučit.

Vadí mi hlavně, pokud si moderátor přepíše text bez detailní znalosti následné reportáže – posun významu je to nejhorší, co se může stát. Chybou je ale i duplicita informací ve studiu a v reportáži.

Obecně, podcenění přípravy se dá v hlavních večerních zprávách jen těžko tolerovat.

Nepříjemné je i selhání při vedení živého rozhovoru třeba s ministrem nebo jiným aktérem dne. Pokud neodpoví na otázku a moderátor se nedoptá, je to trapné. Stejně neomluvitelné je neposlouchat respondenta a zeptat se ho na něco,

co už sám před tím řekl. Obecně si moderátoři mají sami připravovat otázky, aby si museli problematiku nastudovat a mohli pak pružně reagovat během rozhovoru.

5. Jaký vliv má na práci moderátora televizního zpravodajství jeho osobnost?

Z výše popsaného vyplývá, že osobnost hraje velkou roli. Znovu tím myslím důvěryhodnost, seriózní projev a výraz, letité zkušenosti. Pochopitelně, k suverénnímu vystupování patří velká dávka sebevědomí a sugestivní hlas. Moderátor, který mluví k milionu diváků, musí být trochu exhibicionista a mít charisma i silnou sociální inteligenci. Věc, která se bohužel dá jen těžko naučit, a proto tu práci nemůže dělat každý.

6. Na co by si měl moderátor zpravodajství během vysílání dávat pozor?

Přímo při vysílání je nutná absolutní koncentrace, která nerozhodí moderátora ani při nenadálých událostech, jako je výpadek čtecího zařízení, režijní chyba atd...

Moderátor si taky musí zachovávat neutrální projev – může být sugestivní a zdůrazňovat důležité, při prezentaci zpráv ale rozhodně nepoužívat tón nebo výraz, který by mohl ukázat na jeho sympatie s něčím, s někým.

Zachovávat si odstup musí moderátor neustále – a hlavně při živých rozhovorech, kdy nesmí fungovat jako obhájce někoho nebo arbitra.

7. Jaké požadavky máte na moderátora televizního zpravodajství, v relaci kterou vydáváte?

Trochu se budu opakovat, ale viz výše vypsané: důvěryhodný projev a vzhled, dobrý hlas, skvělá znalost českého jazyka a práce s ním, všeobecný přehled, dlouholeté novinářské zkušenosti, pak jsou to samozřejmosti jako bezúhonnost a takové soukromí i osobní vztahy, které nebudou moderátora dostávat do konfliktu zájmů.

8. Proč je podle vás více žen moderátorek než mužů ve zpravodajství?

U hlavních zpráv jsou síly vyrovnané dvě ženy, dva muži. Spíš jde o náhodu. Být to tak nemusí právě proto, že kvalifikací pro nového moderátora je jeho novinářská

zkušenost, nikoliv pohlaví. Shodou okolností je i na ČT24 poměr moderátorek a moderátorů vyrovnaný.

Příloha G – Rozhovor s vedoucím vydání Televizních novin Petrem

Semeckým

Rozhovor byl veden dne: 26. 1. 2016.

1. Kvalitní moderátor komerčního televizního zpravodajství, kdo to podle vás je?

Člověk s velmi dobrým všeobecným rozhledem, člověk, který má přehled o aktuálním dění. Člověk, který má tzv. „už něco za sebou“ (profesně i lidsky). Člověk, který umí dobře pracovat s jazykem, má dar tzv. „zkratky“ (umí stručně a jasně popsat daný problém). Člověk, který má výborné komunikační vlastnosti, umí navázat kontakt s divákem, je pro diváka příjemného vzhledu, dobře čte.

2. Jaké má mít moderátor televizního zpravodajství komerční televize znalosti? Vzhled? Technické dovednosti? Jiné znalosti?

Všeobecný rozhled napříč obory, kterým se zpravodajství věnuje, přirozená inteligence, což jde ruku v ruce se vzděláním (ale nemusí být podmínkou nutnou – znám lidi, kteří byli vynikající novináři a moderátoři, aniž vystudovali VŠ). Práce s jazykem (modulace hlasu, strukturování věty atd. – viz bod 1.). Příjemný vystupováním i vzhledem – spíš než hezký bych použil slovo fotogenický. Dobrá orientace v prostoru a čase (platí zvláště pro živé vysílání). Umění reagovat (rychlé změny v „bodáku“, vedení živých rozhovorů).

3. Jaký má moderátor televizního zpravodajství na komerční televizi podle vás vliv na sledovanost dané relace?

Teoreticky velký, ale praxe (čísla sledovanosti) ukazuje, že momentálně zas tak výrazný není. V době, kdy TN o víkendech moderoval jeden člověk, jsem ale zaznamenal pokles sledovanosti právě kvůli moderaci. Diváci tehdy dali jasně najevo, že chtějí „velké“ zprávy. TN moderované jedním člověkem jim připadaly „podřadné“.

4. S jakými chybami se nejčastěji u moderátorů televizního zpravodajství komerční televize setkáváte?

Strojové čtení toho, co redaktor napsal, byť by to byla sebevětší blbost (to souvisí s tím, že ne všichni moderátoři mají vlastnosti popsané výše). Ne úplně dobrá orientace v prostoru a čase.

5. Jaký vliv má na práci moderátora televizního zpravodajství jeho osobnost?

Velký, protože osobnost se přímo odráží v tom, jak je moderátor schopen naplňovat požadavky uváděné na začátku.

6. Na co by si měl moderátor zpravodajství během vysílání dávat pozor?

Během vysílání už jde jediné o dobrou orientaci v prostoru a čase a o umění reagovat.

7. Jaké požadavky máte na moderátora relace Televizní noviny, kterou vydáváte?

Naplnění uvedených vlastností v prvních dvou otázkách, dobrou komunikaci a interakci s editorem a producentem. Do určité míry i samostatnost (pokud mám přehled, vím, co se děje, a objevím v textu studia nějakou chybu – případně úplně hloupou otázku na redaktora v LIVE – vyřídím si to s autorem sám a chybu odstraním).

8. Proč je podle vás více žen moderátorek než mužů ve zpravodajství televize Nova?

Tady bych polemizoval, já nemám pocit, že ten rozdíl je v tuto chvíli zas tak extrémní. Podle mých zkušeností mnohem víc žen než mužů přichází do zpravodajství – nebo vůbec do televize – primárně s ambicí být moderátorem (občas čehokoliv). Redaktorskou pozici berou jako přechodné stadium s tím, že moderování je vrcholem práce televizního novináře. Možná jsem měl smůlu, ale za uplynulých 20 let jsem nepotkal muže, který by nastoupil do zpravodajství a řekl mi, že je jeho snem jednou moderovat. Žen ale byly desítky. Proč? To je spíš otázka na psychologa.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Tereza Šnoblová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Prezenční studium

Název práce: Moderátor televizního zpravodajství

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 78

Celkový počet stran příloh: 25

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: PhDr. Hugo Schreiber